

Arto Pelkonen

PORTFOLION HYÖDYNTÄMINEN TOISEN ASTEEN
AUTONKULJETTAJAOPINTOJEN TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYDEN
KEHITTÄMISESSÄ

Tekniikan koulutusohjelma
Logistiikan suuntautumisvaihtoehto
2014

PORTFOLION HYÖDYNTÄMINEN TOISEN ASTEEN

AUTONKULJETTAJAOPINTOJEN TYÖELÄMÄLÄHTÖISYYDEN KEHITTÄMISESSÄ

Pelkonen, Arto
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Logistiikan koulutusohjelma
Marraskuu 2014
Ohjaaja: Karinen, Jarmo
Sivumäärä: 36
Liitteitä: 5

Asiasanat: työssäoppiminen, työelämälähtöisyys opiskelussa, työssäoppimisportfolio

Tämän tutkimuksen ensisijaisena tavoitteena oli kehittää toisen asteen opiskelijalle menetelmä, jolla markkinoida itseään työmarkkinoilla, sekä kehittää ammatillisen kasvun dokumentointiin soveltuvaa portfolioa. Kohderyhmänä oli logistiikka-autonkuljettajaoppilaat.

Toissijaisena tavoitteena oli miettiä mahdollisuutta vaihtaa opiskelupaikkaa 1. vuoden jälkeen, jos valinta on ollut väärä. Tavoitteena olisi saada hyväksi luettelu opinnot ilman, että valmistuminen viivästyisi tai keskeytyisi. Oppilas käyttäisi työssäoppimista ja vapaasti valittavia opintoja ensisijaisesti kartoitukseen.

Tiedonkeruumenetelminä käytettiin haastattelua ja SWOT analyysiä, joka oli suunnattu opetushenkilöstölle. Kirjallista materiaalia myös oli käytössä tutkimustyössä, jossa mm. kartoitettiin tulevaisuuden osaamistarpeita.

Tutkimuksen perusteella portfolion kirjoittaminen auttaa opiskelijoita työhaastattelussa, ja oman oppimisen reflektoinnissa, sekä vahvistaa näin ammatillista kasvua työssäoppimisen aikana. Portfolio auttaa myös työssäoppimisen ohjausta, ja opettaja voi vaikuttaa oppimissäältöihin työssäoppimispaikalla. Tutkimuksessa on ehdotus miten saadaan väljyyttä 1. vuoden opiskeluun viikkotuntimäärän porrastuksella opiskeluaikana. Viimeisenä opiskeluvuonna olisi tällä menetelmällä viikkotuntimäärä lähes sama kuin työelämässä. Tällä saadaan opetus vastaamaan työelämän rytmiä. Tutkimusten tulosten perusteella on saatu vaihtoehtoja ja ratkaisumalleja työelämälähtöiseen oppimiseen. Ne tulisivat vastaamaan paremmin työelämän osaamistavoitteita.

UTILIZATION OF THE PORTFOLIO IN THE SECOND-DEGREE DRIVER EDUCATION ATTUNED TO DEVELOPMENT WORKING

Pelkonen, Arto

Satakunnan ammattikorkeakoulu Satakunta University of Applied Sciences,

Degree Programme in Logistics

November 2014

Supervisor: Karinen, Jarmo

Number of pages: 36

Appendices: 5

Keywords: learning at work, work based learning, work-based learning portfolio

In this study the primary objective was to develop for the second-level students a method by which to market themselves in the labor market, and to develop for professional growth documentation a suitable portfolio. The target group was the logistics chauffeur students.

The secondary objective was to consider the possibility of changing the study place after the 1. year, if the choice made was wrong. The aim would be to obtain listing of studies, without a delay or interruption in the studies. The student will use the work-based learning and elective studies primarily in the inventory.

Information was collected by interviews and a SWOT analysis, which was aimed at teaching staff. Written material was also used in research work, which for example the future skills needs were surveyed.

The study on the basis of a portfolio writing helps students in a job interview, and to reflect on their own learning, and thus strengthen the professional growth during a work-based learning course. The portfolio will also help the job instruction, and the teacher can influence the learning content in the job training on the spot. In this study there is a proposal for how to get some loose in the 1st year of study by concerting the number of hours in a week of study time. Using this method the last year of study correlates the number of hours of a week almost the same as the world of the work. This provides teaching to match the rhythm of worklife. The results of this study give alternatives and solutions for working life based learning. They would come to better meet the learning outcomes of work.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Aiheenvalinnan lähtökohdat	4
1.2	Tutkimus- ja kehittämiskysymykset	5
1.3	Kyselyn toteutus.....	5
1.3.1	Opetushenkilökunnan SWOT-analyysi	5
1.3.2	Opetushenkilökunnan haastattelu	7
1.4	Kyselytulosten arviointi	7
1.5	Benchmarking-analyysin tekeminen arviointiportfoliosta.....	9
2	KOULUTUKSEN RAKENNE, ENNAKOINTI JA KEHITTÄMINEN	10
2.1	Logistiikan perustutkinnon rakenne	10
2.2	Auto- ja kuljetusalan koulutuksen laadullinen ennakointi.....	10
2.2.1	Opetus työelämän rytmin mukaan	11
2.3	Ammatillisten koulutusten perusteiden uudistukset	13
3	VAPAASTIVALITTAVAT OPINNOT JA TYÖELÄMÄN KOHTAAMINEN	14
3.1	Vapaasti valittaviin kelpaavia suorituksia.....	14
3.2	Alalle soveltuminen selkiintyy työssäoppimisjaksolla	15
4	PORTFOLIO AMMATILLISESSA KEHITYKSESSÄ JA TYÖNHAUSSA.....	16
4.1	Työssäoppimis-portfolion tavoitteet	19
4.2	Työssäoppimis-portfolio	19
4.2.1	Portfolio TOP-jaksolla kouluttautumisen alussa	19
4.2.2	Autonkuljettajan työssäoppimis-portfolio	22
4.2.3	Portfolio mukana ammatillisessa kehityksessä.....	22
4.2.4	Sähköiset portfoliot.....	23
4.2.5	Oppilaan ja opettajan haasteet portfoliotyöskentelyssä.....	24
4.2.6	Portfolioaineiston arviointi	25
4.3	Portfolio työnhaussa.....	26
4.3.1	Osaamisen osoittaminen	27
4.3.2	Suosituksien ja referenssit	27
4.4	Yleisiä portfolion ongelmakohtia.....	28
5	TUTKIMUKSEN HYÖDYT	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
	LÄHTEET	34
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tällä opinnäytetyöllä halutaan edesauttaa oppilasta löytämään oma koulutusala ja saamaan koulutusta vastaava työ. Oppilaat eivät tiedä mihin alaan kouluttautua, kun kokemusta ei ole juurikaan miltään alalta. Opiskelupaikan valinta on saatettu tehdä sen perusteella, mihin kaveri on hakeutunut. Oppilaitosten rahoitus on suhteutettuna oppilasmäärään. Keskeytysten määrää voitaisiin vähentää, jos oppilaille olisi mahdollista vaihtaa opiskelupaikkaa, ilman keskeytystä opiskelusta. Opiskelupaikan vaihto olisi mahdollinen, ja oppilas voisi jatkaa uudella koulutusosalalla sisäisellä siirrolla. Koulutusresurssit saadaan tehokkaaseen käyttöön ja kohdennettua. Oppituntien sijoittelulla eri vuosijaksolla voitaisiin rytmittää opiskelu työelämälähtöisesti. Kun viikkotuntimäärää porrastetaan siten, että viimeisenä opiskeluvuonna se olisi 35h/vko, olisi 7 h keskimääräistä opiskelua päivässä. Tämä vastaisi työelämän rytmiä.

Tässä tutkimustyössä selvitetään mahdollisuutta yhdistää työssäoppimisen työtehtävät ja niistä koostuva kirjallinen osuus, portfolio. Oppilas käyttää vapaasti valittavia opintoja työssäoppimiseen ja työtehtävistä kirjoitetaan portfolio. Portfolio on apuna koko oppimisprosessissa. Portfolio auttaa oppilasta työhaastattelutilanteessa, ja hän pystyy osoittamaan osaamisensa. Opinnäytetyöhön sisältyy malli ja pohja erilaisista työtehtävistä, joita koulutusosalalla esiintyy. Portfoliomalli tehdään logistiikka-autonkuljettajalle.

Työ on kohdennettu toisen asteen koulutukseen logistiikka-autonkuljettajalle. Varsinasta työn tilaajaa ei ole. Opinnäytetyötä voi hyödyntää muissakin koulutusaloissa.

Tutkimuksen runko muodostuu laadullisesta kyselytutkimuksesta, joka oli suunnattu opetushenkilökunnalle. Opinnäytetyötä varten suoritettiin täsmäryhmähaastattelu ja SWOT-analyysi. Haastateltavat ja SWOT analyysin tekijät olivat alan asiantuntijoita, ja heillä oli rajattu tema. Haastattelussa kysymykset esitettiin suullisesti, ja haastattelija kirjasi vastaukset. SWOT-analyysi pyydettiin kirjallisesti sähköpostitse. Benchmarkingia käytetään portfolion rakenteen analyysiin. Portfoliolla voidaan korvata oppilaan varsinainen opinnäytetyö.

1.1 Aiheenalinnan lähtökohdat

Työelämään kouluttaudutaan oppilaitoksessa ja työpaikalla. Koulun ja työelämän pitää kohdata heti koulutuksen alussa, eli oppilas tietää mihin ammattiin on ryhtymässä. Oppilaalla pitäisi olla mahdollisuus muuttaa koulutusala, jos aloituspaikka ei tunnukaan olevan se oikea paikka. Yritykset saavat vapautuvaan paikkaan oikeanlaisen työntekijän, joka on motivoitunut ja halukas oppimaan uutta. Eli koulutus olisi tarpeeseen kouluttautumista. Ensimmäisen vuoden opiskelut järjestettäisiin siten, että alan vaihto olisi mahdollinen, ja oppilas voisi jatkaa uudella koulutusallalla sisäisellä siirrolla. Ammattialojen tutustuminen olisi järjestetty vapaasti valittavissa opinnoissa, joita suoritettaisiin jo ensimmäisenä opiskeluvuonna. Vapaasti valittavia opintoja on yhteensä 10 osaamispistettä (syksy 2015 lähtien). Työssäoppiminen tarkoittaa, että osa perustutkinnon vaatimasta ammattitaidosta opitaan oppilaitoksen ulkopuolella. Työssäoppiminen on työpaikoilla, aidossa työympäristössä tapahtuvaa oppimista. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta vähintään 30 osaamispistettä. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2014, 26.) Koulutuksen järjestäjän on mahdollista suunnitella ja toteuttaa opiskelijan yksilölliset opinnot työnantajien kanssa esimerkiksi laajennettuna työssäoppimisena, tai opiskelun ja työssä olon vuorotteluna (Opetushallitus 2012, 47).

Nykyään oppilas kirjoittaa lyhyen selityksen työtehtävästä esim. ”lähetysten jako Porin alueella” työssäoppimisvihkoon yhdelle riville kyseisen päivän kohdalle. Koko viikon aikana opitut asiat, onnistumiset, ongelmat yms. kirjoitetaan muutaman lauseen pituisena vihkoon. Kirjoitustilaa ei ole läheskään tarpeeksi selvittämään edellä mainittuja asioita (Liite 1 Työssäoppimisvihkon aukeama). Työssäoppimisvalvoja kerää vihon TOP (työssäoppiminen) jaksolta koulun arkistointia varten. TOP-vihkoa oppilas täyttäisi kuten ennenkin. Vihkoa voisi käyttää muistin tukena, kun oppilas kirjoittaa laajempaa portfolioa. Oppilas ottaisi valokuvia työssäoppimispaikassa ja liittäisi ne portfolioon selvitysten kanssa. Portfoliossa on mahdollista keskittyä ammatilliseen osaamiseen, kehitykseen ja itsearvioon. Työtehtävistä ei jää itselle mitään kirjallista dokumenttia, saati tulevalle työhaastattelijalle mitään muuta kirjallista antia, kuin tutkintotodistuksen numerot. Työtehtävistä kerätään oppimispäiväkirjan tapaista kansiota. Portfolioon kerätään kaikki koulutukset, luvat, yms. joita tarvitaan tulevassa ammatissa ja työpaikassa.

Näistä aiheen valinnan lähtökohdista muotoutuivat tutkimuskysymykset.

1.2 Tutkimus- ja kehittämiskysymykset

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui seuraaviin kysymyksiin:

1. Ammatillisuus on vähäistä opiskelun alussa. Miten sitä saisi kohotettua samanaikaisesti, kun oppilas on TOP- jaksolla?
2. Miten portfolioa voi hyödyntää koulutuksen jälkeen?
3. Voiko ura- /koulutusvalinta tulla selvemmäksi, jos oppilas on työssäoppimisjaksolla jo ensimmäisenä opiskeluvuonna?

1.3 Kyselyn toteutus

Kysely suoritettiin haastatteluin ja SWOT-nelikenttäanalyysin avulla. Haastattelussa oli ammattiaine/ajo-opettajien 2 hengen ryhmä ja SWOT-analyysi oli suunnattu opinto-ohjaajalle ja ammattiaine/ajo-opettajalle. Mukana oli yhteensä 4 henkilöä.

1.3.1 Opetushenkilökunnan SWOT-analyysi

SWOT-analyysin tarkoituksena on saada opintoja ohjaavan opettajan näkökulma ja ammattiaine/ajo-opettajan vastaukset seuraaviin kysymyksiin. Analyysissä käydään läpi vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Tarkkoja vastauksia ei vaadita ja kysymykset ovat suuntaa-antavia. SWOT-analyysi palautettiin sähköpostina. SWOT-analyysi keskittyi kahteen teemaan, vapaasti valittavien sijoittelu ja työssäoppimisportfolio.

Johdanto oli seuraavanlainen opetushenkilökunnalle:

Oppilas tutustuisi opiskeluun työharjoittelun kautta, jo opiskelun alku vaiheessa (1. jakso). Vapaasti valittavia opintoja käytettäisiin työelämään tutustumiseen. Oppilas täyttäisi portfolioa tekemistään töistä ja ohjaaja/opettaja laatii tehtäviä portfolioon.

1. Selkiintyykö uravalinta jos opiskelun alussa olisi työssäoppimista?
2. Estäisikö se keskeytyksiä ja ”vääriä” valintaa?

3. Toimiiko portfolio laajennettuna CV:nä?
4. Sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön?

Kyselyn SWOT-analyysin vastaukset ovat liitteissä (liite 2 ja liite 3). Seuraavat kappaleet ovat yhteenvetoa saaduista vastauksista.

Opiskelutodistus ei kerro kaikkea osaamista. Portfolio on hyvä näyttö osaamisesta, sillä todistus on jokseenkin saman kaavan mukaan asemoitu. Pelkät sanalliset tai numeraaliset arviot eivät erotu toisistaan. Portfolio täydentyy kokemuksen karttuessa, ja kertoo ammatillisen kasvun ajan kuluessa.

Opiskeluaika ei mene ”hukkaan” ja alan vaihto sisäisellä siirrolla on mahdollista, ilman että opiskelu keskeytyy.

Portfoliotyöskentelyllä on myös heikkoutensa. Kirjalliset työt ovat vaikeita joillekin, varsinkin opinnäytetyön tekeminen on jo haasteellinen. Portfolio vaatii päivitystä koko työuran ajan. Jos kirjoittaminen on vaikeaa, niin ammatillisuus on myös hakusessa. Työnhakutilanne voi olla nopeatempoista ja työpaikkaan pitäisi saada nopeasti palkattua joku. Eli onko työnantajilla aikaa tai kiinnostusta syventyä työnhakijan portfolioon. Jos työnantajat ovat itse tehneet portfolioita, niin niihin suhtautuu erilalla. Kiinnostus niitä kohtaan kasvaisi.

Valinnaisuus on mahdotonta kun portfoliotyöskentely ja vapaasti valittavat ensimmäisenä vuonna muuttuvat ”pakolliseksi” aineeksi. Jos vapaasti valittavat on suoritettu, niin mitä tehdään sitten, sillä kaikki opetustarjonta ei tule hyötykäyttöön.

Portfolio antaa mahdollisuuden markkinoida itseään. Sitä voisi ajatella uudelleenlaiseksi tavaksi hakea töitä. Nuorille on sosiaalinen media tuttua, joten oppilaitoksissa olisi hyvä opettaa sosiaalisen median hyväksikäyttöä työnhakutilanteessa, koska kiinnostusta jo mediaa kohtaan on. Opettajille se antaisi lisää tunteja ohjaustöihin.

Mahdollisuuksia antavat myös joustavat opintopolut ja alanvaihdot, kun vapaasti valittavat sijoitetaan ensimmäiselle vuodelle. Uhkana olisi kuitenkin se että opiskeluaika ei lyhene.

Uhkana voitaisiin ajatella, että portfolio saattaa tulla laitekeskeiseksi. Kuvaukset saattavat olla ajoneuvokalustoa ja sen hallintaa. Koko portfolio työskentely saattaa tuntua pakonomaiselta, ja tähtäimenä voi olla vain sen täyttäminen. Tästä seuraa, että vaarana on taitojen, ja tietojen omaksumisen heikkeneminen.

1.3.2 Opetushenkilökunnan haastattelu

Opinnäytetyötä varten suoritettiin täsmäryhmähaastattelu.

Haastattelun tarkoituksena on saada ammattiaineiden ja ajo-opettajien katsontakanta seuraaviin kysymyksiin. Haastattelu toteutetaan ryhmähaastatteluna ja sen kesto on noin 20 minuuttia.

Tavoitteena on käsitellä keskustelumuotoisesti seuraavia aiheita:

1. Työssäoppimisen sisältöjä ei saada näkymään todistuksessa.

Voivatko oppilaat kerätä portfolioa tekemistään töistä työssäoppimispaikassa?

Sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön?

2. Oppilaiden markkinointi työelämään on lyhyehkön CV:n ansiosta vähäistä. Onnistuneesta työssäoppimisjaksosta saisi suosituksia.

Toimisiko portfolio nk. laajennettuna CV:nä?

Tarvitaanko suosituksia ja kenen suositukset ”kelpaavat” tulevalle työnantajalle?

Haastattelun runko on liitteissä (liite 4).

Kysymykseen sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön? Vastaus oli sellainen, että miten saada oppilas tekemään kirjallista työtä, sillä opinnäytetyön kirjoittaminenkin tuottaa ylivoimaista vaikeutta.

Kysely ohjautui oppilaan suosituksiin. Vastauksessa korostui oppilaitoksen asema suositusten antamisessa ”tänne koululle ne työnantajat soittaa, ja kysyy oppilaasta”.

1.4 Kyselytulosten arviointi

SWOT-analyysin kuvattujen asioiden avulla tehdään johtopäätöksiä. Kyselyjen arvioinnissa tulee keskittyä kokonaisvaltaisesti kaikkiin tuloksiin. Tärkeä asia on negatiivisten asioiden,

heikkouksien ja uhkien löytäminen ja löytää ongelmiin ratkaisut. Tuloksista saadaan kehitysmalleja ja ideoita opinnäytetyötä varten ja minkälaisia vastauksia analyysi antaa tutkimuskysymyksiin.

Muutosta on vaikea saada aikaiseksi lyhyellä ajalla. Pitää saada aikaiseksi portfolioon kirjoittamisen kulttuuri, se tarkoittaisi sitä, että ohjaajat ja työnantajat ovat itse tehneet portfolioita. Vaikeus on se, että ei osaa vaatia sitä mitä itsekään ei ole tehnyt. Ohjaustyö on myös haastavaa. Muutos aiheuttaa vastarintaa. Haastattelussa korostui myös kirjoittamisen vaikeus. Opinnäytetyö koetaan haasteelliseksi. Opinnäytetyö keskittyy viimeiseen opiskeluvuoteen. Portfoliolla voi korvata opinnäytetyön, ja sitä voi tehdä koko opiskeluajan, ja se täydentyy ammatillisuuden karttuessa. Näin saataisiin jatkumoa portfolioon päivittämiseen koko työuran ajan.

Vapaasti valittavien määrä on suhteessa aika vähäinen koko tutkintoon verrattuna ja tutkintojen perusteiden muutos (syksy 2015) vähentää entisestään niiden määrää. Valinnaisuus sinänsä tukee työelämää, ja varsinkin, jos niitä voi suorittaa työpaikoilla.

Portfolioon kasaaminen valmistaa opiskelijaa jo tulevaa työnhakua varten. Oppilas voi liittää työpaikan nimen jossa on ollut, ja pyytää vaikka työpaikkaohjaajan antamaan suosituksia. Näin saa työhaastattelija tiedon, missä oppilas on ollut työssäoppimassa. Koulun rinnalle tulee toinenkin paikka, jossa oppilas tunnetaan. Portfolio auttaa oppilasta työllistymään. Työnhakutilanne on jännittävä tilanne. Portfolioa voi käyttää muistin tukena. Ohjausta tarvitaan ammatillisen kasvun sisällyttämiseksi portfolioon. Ohjaustyö vaatii oppilaitoksessa resursseja.

Joustavat opintopolut kehittävät joustavia ja yksilöllisiä opintopolkuja. Aiemmin suoritettujen opintojen hyväksiluku, ja näin alanvaihdot ovat mahdollisia. Oppilaitos sijoittaa ensimmäiselle vuodelle niitä opintoja, jotka voidaan hyväksyttää oppilaan siirtyessä toiselle luokalle eri koulutuslalle. Opiskelu-aika ei mene ”hukkaan”, ja alan vaihto sisäisellä siirrolla on mahdollista ilman, että opiskelu keskeytyy ja oppilas voi valmistua alkuperäisen suunnitelman mukaan kolmessa vuodessa.

Oppilas saattaa kirjoittaa yksipuolisesti ajoneuvokalustosta ja sen hallinnasta. Ammattiosaimiseen kuuluu myös muitakin asioita. Portfolioon ohjauksen tärkeys korostuu ja ohjaajan vastuulla on se mihin suuntaan ohjattavan portfolio suuntautuu. Portfoliotekijät kannattaa jakaa toiminnallisiin ja ei-toiminnallisiin tehtäviin.

1.5 Benchmarking-analyysin tekeminen arviointiportfoliosta

Benchmarking eli benchmarkkaus tarkoittaa vertailuanalyysin tekemistä kehitettävästä asiasta. Benchmarking tarkoittaa oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan, eli tehdään vertailuanalyysi. Vertailua tehdään parhaaseen vastaavaan käytäntöön, joka on jo kehitetty tai se on käytössä. Jos hyviä toimintamalleja ei ole tarjolla, voidaan benchmarkkauksen avulla kerätä eri toimintamalleja ja tehdä niistä yksi koottu tiivistetty malli. (Huttunen 2010, 1.)

Tuominen ja Niva havainnollistavat kirjassaan Benchmarking- käytännössä – Itsearviointin työkirja benchmarkingin idean lyhyesti: ”Benchmarking on jatkuva ja järjestelmällinen prosessi parhaiden menetelmien ja toimintatapojen tunnistamiseksi, ymmärtämiseksi ja soveltamiseksi”. Benchmarking ei ole kopiointia, vaan soveltamista omiin olosuhteisiin ja työkuultuuriin. (Niva & Tuominen 2005, 5, 28.)

Benchmarking-menetelmän avulla kehitellään ja opitaan uutta. Siinä korostuu vertaisoppiminen ja kehittäminen. Kehittämismenetelmä nopeuttaa jatkuvaa kehitystä, koska koko kehitystyötä ei tarvitse aloittaa alusta. (Niva & Tuominen 2012, 30–32.)

Portfoliolla voidaan korvata oppinnäytetyö. Näin tehdäänkin muun muassa autoalan perustutkinnossa auton asentajalinjalla Winnova Pori. Ohjaaja on antanut oppilaille portfoliomallin, ja siinä on tehtäviä auton huolloista ja korjauksista. Oppilaat saavat tehdä itsearvion ja reflektion, eli syvällisen teoreettisen pohdinnan esim. vianhausta ja miten se on syntynyt. Kirjallisesa ohjeessa on opastus tiedonhankinnasta, raportista eli työselostuksesta ja itsearviointista. Lähteiden käyttämisestä on ohjeistus. Lähteiksi sopivat kirjat ja lehdet. Internetin artikkelit sopivat varauksin lähteiksi. Opettajan laatimat ohjeet auttavat oppilasta tarkastelemaan työtään, ja pohtimaan sen laatua. Ohjeiden tavoitteena on auttaa oppilasta käsittelemään vianhaun prosessia, ennen kuin oppilas päätyy lopulliseen ratkaisuun vianhaussa. Portfoliotyön arvioi ohjaava opettaja. Portfoliota kirjoitetaan viimeisenä opiskeluvuotena. Ammatillinen kasvu pystytään havainnoimaan jo vuoden ajanjaksolta. Portfoliot tehtävät ovat jaoteltu teemoittain. Tyypiltään tämä lähentelisi prosessiportfoliota, eli dokumentoivaa portfoliota. Benchmarking tehdään siksi, että sitä käytetään mallina portfolion rakentamista varten. Liitteessä 5 on malli ja ohjeistus logistiikan työssäoppimisportfoliosta.

2 KOULUTUKSEN RAKENNE, ENNAKOINTI JA KEHITTÄMINEN

Koulutuksen ennakkoinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, millaisten tietojen ja taitojen opettamiseen koulutuksessa tulisi keskittyä. Näin koulutuksen sisältöä voidaan jatkuvasti kehittää. Ennakkoinnilla saadaan tietoa myös kokonaan uusista osaamisalueista, sekä työelämän tarvitsemasta uudeltaisesta osaamisesta. Portfolio työskentelyssä ja tehtävissä pyritään käyttämään tietoa hyväksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön johtama ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämishanke (TUTKE 2) on tehnyt esityksensä tutkintojärjestelmän kehittämisestä. Kehittämistä koskeva hallituksen esityksen luonnos (23.8.2013) on luettavissa opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla. Esitetyillä muutoksilla on tavoitteena luoda puitteet selkeämmälle ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle ja tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Sirkka-Liisa Kärki tiedottaa osaamisperusteisuus todeksi TUTKE 2 (6.5.2014) toimeenpanolla. (Kärki 2014.)

2.1 Logistiikan perustutkinnon rakenne

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena. Logistiikan perustutkinto koostuu mm. autonkuljettaja ja varastonhoitaja koulutusohjelma/osaamisalasta. Opetussuunnitelmassa on logistiikan perustutkinnon tavoitteiksi asetettu mm. omaaloitteisuus, täsmällisyys, luotettavuus, joustavuus ja kyky oppia jatkuvasti uutta. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on kyettävä arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan. (Logistiikan perustutkinto 2009.)

2.2 Auto- ja kuljetusalan koulutuksen laadullinen ennakointi

Mikko Huhtalan Auto- ja kuljetusalan koulutuksen laadullinen ennakointi antaa hyviä ajatuksia tulevaisuuden osaamistarpeista sekä koulutusten sisältöjen kehittämisestä. Opetushallituksen julkaisemassa raportissa hän käsittelee asiaa toisen asteen koulutuksen näkökulmasta. Osaamistarpeilla tarkoitetaan yleisesti työelämän edellyttämiä ammattitaitovaatimuksia. Portfoliotehtävissä tulee ottaa huomioon näitä osaamistarpeita. Ammattiin kouluttautuessa pitää

katse suunnata muutama vuosi eteenpäin. Alla olevassa kuviossa 1 on osaamistarpeet 10-15 vuoden kuluttua.

Osaaminen	Johdon korostamat osaamistarpeet	Esimiesten korostamat osaamistarpeet	Työntekijöiden ja toimihenkilöiden korostamat osaamistarpeet
Työturvallisuus	turvallinen kuljettaminen, työaikalait, ajo- ja lepoajat, työmenetelmät, lastinkäsittelylaitteiden käyttö, terveyden ylläpito	Keskijohdon esimiesten mukaan keskeisiä osaamisalueita ovat: vuorovaikutustaidot, logistiikkataidot, turvallisuus, kustannustietous, lainsäädännön perusteiden osaaminen, sekä ammattitaidon yleinen ylläpito ja kehittäminen	Liikenneturvallisuus, työmenetelmät, lastinkäsittelylaitteiden käyttö, taidot varautua uhkatilanteisiin, turvallisuus rikollisuutta vastaan, ensiapukoulutus, sammutustaidot, kiire, lepoajat, lepoajan käyttötavat, työssäjaksaminen
Asiakaspalvelu	monipuolisten asiakaspalvelujen tarjoaminen, asiakkaiden toiminnan tuntemus		Varautuminen väkivallan ja rikollisuuden lisääntymiseen
Kuljettaminen	turvallinen kuljettaminen, taloudellisten reittien suunnittelu		uuden ajoneuvotekniikan mukanaan tuomat vaatimukset ajoneuvokohtaisen tekniikan hallinta

Kuvio 1 Kooste työntekijöiden ja toimihenkilöiden osaamistarpeista 10-15 vuoden kuluttua (Huhtala 2013, 184)

2.2.1 Opetus työelämän rytmin mukaan

Työnantajat antavat palautetta siitä, että nuorilta puuttuu työelämän pelisääntöjen tuntemus. Esimerkiksi työaikojen noudattamisessa olisi opittavaa. Ammatillisessa peruskoulutuksessa voisi lähiovetusmäärää lisätä esimerkiksi 35 tuntiin viikossa. Se tarkoittaisi keskimäärin 7 tunnin koulupäivää. Näin saataisiin opetus mukailemaan työelämän rytmiä. Tämä tarkoittaisi myös valmistumista 2,5 vuodessa. (Huhtala 2013, 219.)

Kuljetusalalla työelämän toiveena on yhtenäisempi perustutkinto, joka antaisi perustaidot kuljetusalan keskeisiin työtehtäviin (kuorma-auton ja linja-auton kuljettaja sekä varastointi). Toisaalta koulutuksen toteutuksessa tulee huomioida myös alueelliset painotukset ja yritysten osaamistarpeet. Perustutkintokoulutuksen moduloinnin ja luokkasidonnaisuudesta luopumisen etuna olisi opiskelijoiden vapaampi liikkuvuus, eli ryhmiin voitaisiin ottaa mukaan opiskelijoita myös muita aloilta. Tämä opinnäytetyö pohtii seuraavia asioita. Portfolion ja vapaasti valittavien sijoittelua, sekä täydennystä opetusryhmiin kesken koulutuksen. (Huhtala 2013, 218.)

Mikko Huhtalan mukaan logistiikan perustutkintoa pitäisi muuttaa siten, että aluksi olisi kaikille yhteinen koulutusosio. Tämä antaisi perusvalmiuksia erilaisissa kuljetusalan tehtävissä. Koulutuslinjan valinta suoritettaisiin yhteisen koulutustason jälkeen. Alanvaihto kesken työuran tulisi näin helpommaksi. Tämä vastaisi työvoiman muuttuvaa tarvetta. (Huhtala 2013, 192.)

Huhtalan selvityksen yhteisenä osaamistarpeena korostui henkilöstöryhmien yritysosaamisen lisääminen. Yritysosaamisen tavoitteena olisi ymmärtää yrityksen toiminnan periaatteet, kuten kustannus- ja katelaskennan perusteet. Osaamistarvetta voitaisiin parantaa yrittäjyyskoulutuksen sisältökokonaisuuksilla. Työelämän edustajat korostivat erityisesti yritysosaamisen ja yrittäjyyden koulutussisältöjen sitomista alan osaamistarpeisiin ja alakohtaisiin toimintoihin. (Huhtala 2013, 218-219)

Ammatillinen perustutkinto suoritetaan 3 vuodessa, jolloin keskimääräinen viikkotuntimäärä on 28 tuntia ja työviikkoja on vuodessa 38. Kokonaistuntimääräksi saadaan 3192 tuntia kolmessa vuodessa. (Huhtala 2013, 218.)

Mielestäni oppituntien sijoittelulla eri vuosijaksolla voitaisiin rytmittää opiskelu työelämälähtöisesti. Kun viikkotuntimäärää porrastetaan siten että opiskelun alussa (1. luokka) olisi viikkotuntimäärä 24 h/vko, toisella vuodella 25 h/vko ja viimeisenä opiskeluvuonna se olisi 35 h/vko. Viimeisenä opiskeluvuonna olisi 7 h keskimääräistä opiskelutuntimäärää päivässä.

Seuraavassa laskuesimerkissä on porrastettu viikkotuntimäärä. Näin päästään samaan kokonaistuntimäärään.

$$(24 \text{ h/vk} + 25 \text{ h/vk} + 35 \text{ h/vk}) / 3 \times 3 \times 38 \text{ vk} = 3192 \text{ h}$$

Tästä saataisiin väljyyttä opiskeluun 1. vuonna, ja jos opiskeluala on tuntunut väärältä valinnalta. 2. vuonna voidaan vaihtaa alaa ja suorittaa täydennys opiskelupaikoissa. Keskeytyksiä ja koulupudokkaita voisi välttää myös näin.

2.3 Ammatillisten koulutusten perusteiden uudistukset

Ammatillista peruskoulutusta koskevia säädöksiä ollaan uudistamassa. Tämä edellyttää, että myös Opetushallitus uudistaa ammatillisia perustutkintoja ja valmistavia koulutuksia koskevat määräykset. Opetushallitus julkaisee ammatillisten perustutkintojen ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavien koulutusten perusteiden uudistuksen etenemisestä verkkosivullaan. Lisäksi sivuilla julkaistaan toimeenpanoon valmistautumisen tukiaineistoa koulutuksen järjestäjille.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan Opetushallitus tulisi antamaan perustutkintoa koskevat määräykset 1) tutkinnon perusteina ja 2) muina määräyksinä. Opetushallituksen määräykset on mahdollista antaa vasta, kun uudet säädökset on annettu. Tämänhetkisen valmisteluaikataulun mukaan Opetushallituksen määräykset tulisivat voimaan 1.8.2015 alkaen.

Merkittävimmät muutokset kohdistuvat opintoviikkojen korvaamiseen osaamispisteillä ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien sijaan muodostettavien yhteisten tutkinnon osien muodostamiseen. (Opetushallituksen www-sivut 2014.) Tukimateriaali on ladattavissa pdf-tiedostona Opetushallituksen verkkosivuilta (Opetushallituksen www-sivut 2014)

Logistiikan perustutkinto on muutoksessa. Opetushallituksen määräykset kaikkien ammatillisten (52 kpl) perustutkintojen muodostumisesta tulevat voimaan 1.8.2015 alkaen. Kaikkien perusteita tarkistetaan. Tämä johtuu TUTKE 2 -hankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista, sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tulossopimuksessa sovitusta perusteluonnosten muutoksista.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (135 osaamispistettä), yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä.

Logistiikan perustutkinto sisältää kolme osaamisalaa, kuljetuspalvelujen osaamisalan (autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja tai yhdistelmäajoneuvonkuljettaja), varastopalvelujen osaamisalan (varastonhoitaja) ja lentoasemapalvelujen osaamisalan (lentoasemahuoltaja).

3 VAPAASTIVALITTAVAT OPINNOT JA TYÖELÄMÄN KOHTAAMINEN

Ammatillinen perustutkinto koostuu jatkossa 180 osaamispisteistä, kun se on koostunut aikaisemmin 120 opintoviikosta. Vapaasti valittavia opintoja on yhteensä 10 osaamispistettä (osp).

3.1 Vapaasti valittaviin kelpaavia suorituksia

Vapaasti valittaviin tutkinnon osiin voi sisältyä oman koulutusalan, tai muiden koulutusalojen ammatillisia, tai ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia, yrittäjyysopintoja, lukio-opintoja tai jatko-opintoihin valmentavia opintoja, opiskelijatutor-toimintaa, työkokemusta tai ohjattuja harrastuksia, jotka tukevat koulutuksen yleisiä ja ammatillisia tavoitteita sekä opiskelijan persoonallisuuden kasvua. (Opetushallitus 2012, 27.) Myös varusmiespalveluksen koulutuksia voidaan hyväksyä vapaasti valittaviin. Pääsääntö on, että on olemassa todistus edellä mainituista suorituksista.

Oppilaitos voisi tarjota vapaasti valittavia opintoja työelämälähtöisyyden näkökulmasta. Valinnaisena voisi tarjota kurssia, jossa kerrotaan ko. koulutusalan työtehtävistä. Kurssin nimi voisi olla esim. ”johdanto autonkuljettajaksi”. Kurssilla käydään tutustumassa yrityksiin. Vastaavasti yritykset voisivat tulla esittäytymään, ja kertomaan mitä heillä olisi toivomuksia uusiin työntekijöiden suhteen. Muita opiskeltavia asioita olisivat oikeat työtavat, varusteet, moraalit, etiikka, ammattiyhdistys, yrittäjyys, markkinointi, työsuojelu yms. Työnantajien toive on, että opetuksessa otettaisiin huomioon työaikojen noudattaminen.

3.2 Alalle soveltuminen selkiintyy työssäoppimisjaksolla

Sijoittelulla on merkitystä, milloin vapaasti valittavat, ja yhteiset opinnot suoritetaan. Jos vapaasti valittavat suoritetaan 1. vuonna, ja oppilas on työssäoppimassa, niin hän saa käsityksen mihin ammattiin on opiskelemassa. Kun lukujärjestys on laadittu siten, että ensimmäisenä vuonna on sellaisia opintoja jotka voidaan hyväksyttää toisessa koulutusalaassa, niin ei tule keskeytyksiä ja opiskelupaikkojen vajautta. Opiskelupaikkoja voitaisiin täydentää 2. vuoden alussa. Kaikille yhteisiä tutkinnon osia on 35 osaamispistettä (osp) ja 10 osp vapaasti valittavia. Jos kolmeen vuoteen sovitetaan 180 osp, niin se tekee 60 osp vuodessa. Ensimmäisen vuoden opintoja jäisi 4. vuodelle 15 osp, jos oppilas vaihtaa opintoalaa 1. vuoden jälkeen. Toisaalta oppilas on niin nuori, että hän ei voi kaikkia töitä suorittaa esim. toimiminen kuljettajana, tai työ voi olla Työsuojeluhallinnon määrittelemä vaarallinen työ (Linkki: Työsuojeluhallinto). Logistiikassa on varastohallintaa joihin nuori voi tutustua nuoresta iästä huolimatta. Oppilas saa hyvän käsityksen siitä, mitä vaaditaan juuri tässä valitussa ammatissa. Peruskoulun TET jakso ei välttämättä ole antanut tarpeeksi tietoa oppilaalle tulevan ammatin vaatimuksista.

Jos vapaasti valittavat sijoitetaan viimeiseen opiskeluvuoteen ja oppilas on työssäoppimassa, niin ammatillinen näkökanta on laajempi ja ammatillisuus kehittyy paremmin. Oppilas voi saada jo vaativampia töitä. Oppilaalla on jo ikää ja tarvittavia lupia toimia ammatissa itsenäisesti, ja se motivoi oppimista.

Keskeytynyt opiskelu vie opiskelupaikan myös häneltä, joka olisi tullut mahdollisesti juuri tähän opiskelupaikkaan. Helpolla matematiikalla ajatellen 1 keskeytynyt koulutuspaikka vie 2 opiskelupaikkaa, oman ja sitä tarvitsevan.

Oppilaalla saattaa ilmetä opiskelun aikana terveydellisiä, fyysisiä ja neurologisia rajoitteita. Kaikkiin tilanteisiin ei ole vielä vastauksia koulutuksen alkaessa. Oppimisvaikeudet saattavat olla esteenä lupien saamiseen. Koulutusalan vaihto voi olla mahdollinen. Jos oppilas on valinnut opiskelupaikaksi sellaisen alan jossa on tarkat terveysvaatimukset. esim. kuljetuspalvelujen koulutusohjelma, autonkuljettaja. Tietyn ajokorttiluokan saaminen edellyttää vaadittua terveydentilaa. Terveydentilavaatimuksista ja ajoterveyden valvonnasta säädetään ajokorttilaissa (386/2011) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa. Tutkintotodistuksen saamiseen vaaditaan tiettyjä lupia ja suorituksia. Tutkintoon tähtäävä koulutus jää tavoittamatta ja

opiskelu keskeytyy. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset löytyvät OPH:n sivuilta (Linkki:http://www.oph.fi/download/138609_SORA_at_ja_eat.pdf).

Oikeat työtavat ja niiden oppiminen heti työuran alussa ovat tärkeitä. Suojavarusteiden käyttö esim. turvakengät koetaan useasti liian hankalaksi käyttää. Tähänkin on ratkaisu kun työpäikällä on kaikilla suojavarusteet käytössä, ja työssäoppija huomaa tämän. Ammattiin tutustumien ja niissä tarvittavat vaatimukset on hyvä tuoda esille heti opiskelun alussa.

4 PORTFOLIO AMMATILLISESSA KEHITYKSESSÄ JA TYÖNHAUSSA

Portfolio tulee sanoista portare (lat.) = kantaa, folium (lat.) = paperi, lehti. Muita käytettyjä nimityksiä portfoliolle ovat arvopaperisalkku, työsalkku, työkansio, näytesalkku, näytekansio, ammatillisen kasvun kansio ja saavutusten salkku. (Kouvolan kaupungin www-sivut 2007.)

Portfolion muoto voi olla:

- kansio
- salkku
- laatikko
- näytetyö
- suunnitelma/piirros
- cd-rom/muistitikku/www-sivu/youtube/tallennus pilvipalveluun
- valo-/diakuvakokoelma
- äänite
- yhdistelmä edellisistä

(mukailien Kouvolan kaupungin www-sivut 2007.)

Portfoliot voidaan jakaa neljään ryhmään niiden käyttötarkoituksen mukaan. Perusportfolio, näyteportfolio, arviointiportfolio ja prosessiportfolio. (Niikko2000, 50–63.)

Perusportfolio (keräilyportfolio) on oman osaamisen ja oppimisen dokumentointiin keskittyvä portfoliomuoto. Portfoliotyöskentely yleensä alkaa aineiston keruulla perusportfolioon ja tavoitteena on oman toiminnan tarkastelu, ja kehittäminen. Se voi sisältää opiskelutehtäviä, esseitä, referaatteja, raportteja, työselosteita, oppimispäiväkirjoja, demonstraatioita, kuvauksia työtilanteista, ym. tehtäviä. Perus- tai keräilyportfoliossa ei vielä painoteta työ- tai oppimisprosessia eikä sen arviointia. Perusportfolio luo pohjaa näyte-, prosessi- tai arviointiportfolion rakentamiselle. (Niikko 2000, 50)

Näyteportfolio (Ammatillinen portfolio) rakennetaan perusportfolion pohjalta ja siihen valitaan näytille parhaat työt ja onnistumiset. Koko opiskeluajan kerätystä aineistosta voi kerätä näyteportfolion. Näyteportfoliota voi käyttää työnhaussa ja se auttaa keskustelemaan työkokemuksesta ja omasta ammatillisesta kehittymisestä. Tekijän on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan todeksi portfoliossaan esittämänsä saavutukset. (Niikko 2000, 51-52.) Näyteportfolion vahvuudeksi Niikko mainitsee mm. sen, että parhaimmillaan se voi vahvistaa tekijänsä identiteettiä. (Niikko 2000, 55)

Arviointiportfolio kootaan oppimistehtävien tai muiden suoritusten arviointia varten. Arviointiportfolion tarkoituksena voi olla esimerkiksi opiskelijan tietyn suorituksen, tutkinnon tai osaamisen arviointi. Arviointiportfoliossa on itsearviointia ja muiden arviointeja. Itsearviointi sisältää pohdintaa omasta työskentelystä, oppimisesta ja työstä. (Niikko 2000, 55.)

Omaa pohdintaa voisi esittää seuraavin kysymyksin:

- Miten työ mielestäsi onnistui?
- Mikä oli helppoa/vaikeaa?
- Mitä tekisit toisin/paremmin kun tulee vastaava työ tehtäväksi?
- Missä onnistuit?
- Mitä opit?

Arviointiportfolion koostamiseen annetaan yleensä tarkat ohjeet, ja arviointi tapahtuu määrättyjen kriteerien mukaisesti, näin se on vertailtavissa muiden portfolioiden kanssa.

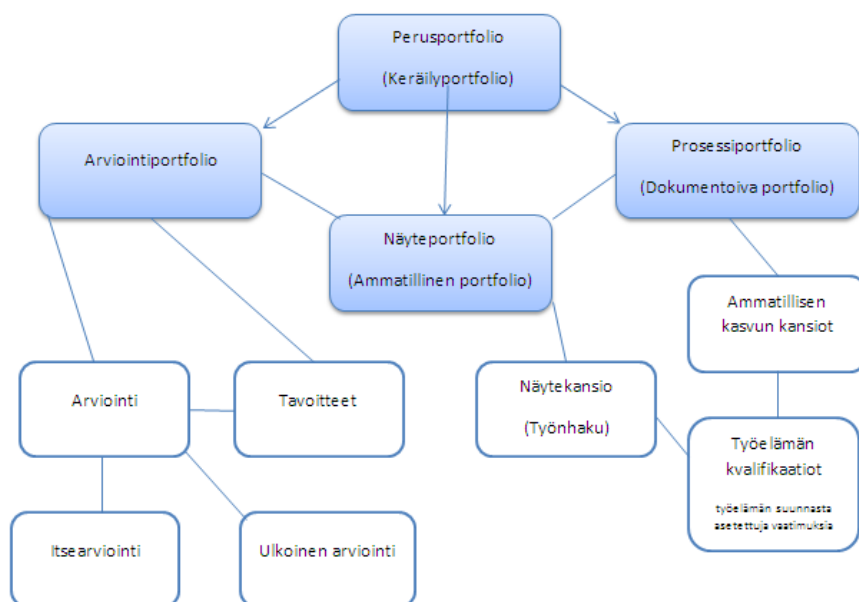
Prosessiportfolio (dokumentoiva portfolio) kuvaa tekijänsä kasvua ja oppimista. Sille on ominaista oppimisen reflektio ja itsearviointi. Prosessiportfolion tavoitteena on tukea ammatillista

ja persoonallista kehitystä (Niikko 2000, 58). Esimerkkeinä prosessiportfolioista ovat opinnäytetyö ja työssäoppimisportfolio.

Reflektion kytkeminen portfolioon tarjoaa oppijalle mahdollisuuden tutkia omaa toimintaansa. Reflektio on koettujen ja tapahtuneiden asioiden persoonallista tarkastelua. Reflektointi tarjoaa mahdollisuuden mm. kontrolloida ja ymmärtää omaa oppimista, ottaa siitä vastuu. (Niikko 2000, 34.)

Esimerkiksi työssäoppimisjaksosta opiskelija voi tehdä prosessityyppisen portfolion, joka kuvastaa opiskelijan oppimisen prosessia työssäoppimisen aikana (Portfolio ammatillisessa koulutuksessa 2010.)

Seuraavassa kuviossa 2 kuvataan erilaisia toimintoja käyttötarkoitusten mukaan.

Kuvio 2 Portfolioiden toimintoja käyttötarkoitusten mukaan (mukaien Linnakylä, Kankaanranta, Bopry 1999, 139)

4.1 Työssäoppimis-portfolion tavoitteet

Tavoitteena olisi saada prosessiportfolio työssäoppimisajalta. Opiskelija toisi esille ammatillisen kasvunsa. Prosessiportfolio saattaa jäädä suppeaksi, sillä kasvun ja kehityksen kuvaaminen vaatisi pitkäköö tarkastelujaksoa. Tällöin se uhkaa jäädä perusportfolion tasolle.

Portfolion sisällön tavoitteena on

- opiskelijan oppimisen tukeminen
- ammattiin liittyvien tietojen ja taitojen lisääminen ja
- ammatti-identiteetin kehittäminen.

Portfoliotyöskentely siirtää kontrollia ja vastuuta omasta oppimisesta ja sen kehittymisestä opiskelijalle itselleen. (Portfoliotyöskentely työssäoppimisen avuksi-opas, 2003, 4)

4.2 Työssäoppimis-portfolio

Työssäoppimisportfolion kerääminen kannattaa aloittaa perusportfoliolla (keräilyportfolio). Se on tarkoitettu oman osaamisen ja oppimisen dokumentointiin. Sen tavoitteena voi olla oman toiminnan ja työskentelyn tarkastelu ja kehittäminen. Perus- tai keräilyportfoliossa ei vielä painoteta työ- tai oppimisprosessia, eikä sen arviointia (Niikko 2000, 51). Ammattiopinnoissa esimerkiksi oppimispäiväkirja voi olla keräilyportfoliotyyppinen ja se voi toimia materiaalipankkina toisenlaiselle, prosessityyppiselle, portfoliolla. (Portfolio ammatillisessa koulutuksessa 2010.)

4.2.1 Portfolio TOP-jaksolla kouluttautumisen alussa

Ammatillisuus on vähäistä opiskelun alussa. Ammatillisuutta voisi lisätä portfoliolla ja niihin sisällytettyihin tehtäviin.

Kun oppilas on työssäoppimassa ja tutustumassa alaan, on tärkeää ohjeistaa oppilasta. Tähän soveltuu portfolio, johon on sisällytetty tehtäviä, esim. portfolio, joka on laadittu juuri tätä oppimispaikkaa ajatellen. Oppilas selvittää/hakee vastaukset tehtäviin jotka on TOP valvoja antanut. Oppilasta voi ohjata sähköisellä portfoliolla. Portfoliotehtäviä voi kehittää esim.

Ammatillisen perustutkinnon logistiikan ammattitaitovaatimukset Opetushallituksen www-sivut 2014 linkistä. Niistä voi ottaa portfolioon vinkkiä.

Esim. Oppilas on TOP-harjoittelujaksolla ”Lähikuljetus OY:n” terminaalissa.

Oppilas on 16-vuotias ja ensimmäisellä TOP- jaksolla. Oppilaan tehtävät liittyvät varastotyöhön.

Ohje ohjaavalle opettajalle :

Katso linkki tutkinnon perusteet (AMPE tutkinnon perusteet):

Valitse koulutusala tässä ”logistiikan perustutkinto”

Tutkinnon muodostuminen ammatillisessa peruskoulutuksessa

Varastopalvelujen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat

”Pinoamistekniikka, sekä hyllytys ja auton lastaus tai purku”

T1 taso ”pinoaa tavaraa lattialle työturvallisuusmääräyksiä noudattaen”

H2 taso ”suorittaa hyllytyksen ja ajoneuvon lastaamisen ja purkamisen”

K3 ”suorittaa hyllytyksen ja ajoneuvon lastaamisen ja purkamisen itsenäisesti ja sujuvasti”

Näistä koostuisi portfoliotehtävät:

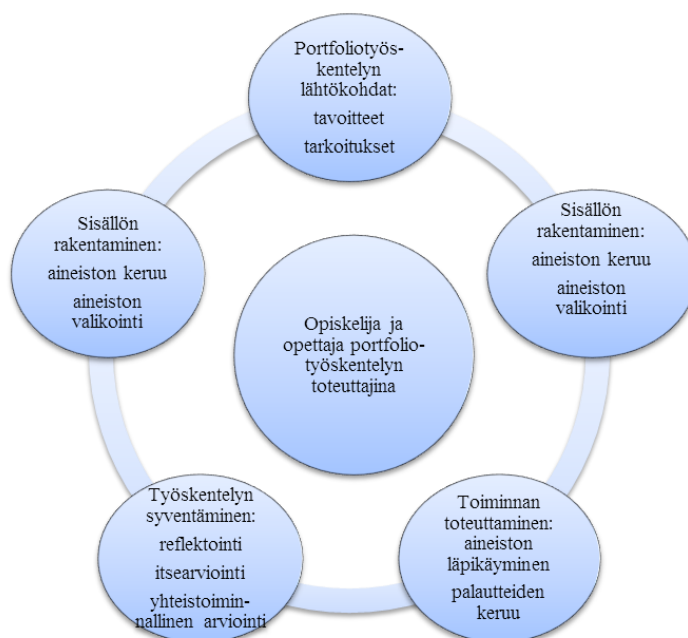
Ohje työssäoppijalle:

Käytä kirjallisuutta apuna tai netin työsuojelupiirin ja työterveyslaitoksen sivuja

Miten pinoat tavarat lattialle työturvallisuusmääräyksiä noudattaen?

- työvaatetus ja suojaimet
- sallitut taakan massat nostoissa (huomioi sukupuoli ja muut työntekijään liittyvät tekijät)
- hyvä nostokorkeus?
- jne.

Oppilaan kanssa on hyvä sopia palautusajankohta. Tehtävien vaativuus kasvaa koulutuksen edetessä. Oppilaalle on hyvä järjestää aikaa ja paikka tehtävien suorittamiseen. Ennen TOP-jakson päättymistä portfolion tehtävät voisi olla itsearvioita ja pohdintaa ammattiin liittyviin oppimisasioihin (reflektio). Oppilas täyttää netissä (Moodle, Google Docs tms.) olevan tehtävän ja ohjaaja saa tehtäväpalautuksen. Kaikki tehtävät jäävät sähköiseen muotoon. Oppilaalle jää laajempi ammatillisen kasvun portfolio, kuin paperinen työssäoppimisvihko muutamin kommentein ja sanoin. Työssäoppimisvalvojan oma portfolio palvelee opetuksessa, ja uuden harjoittelijan työssäoppimispaikan tutustumisessa. Kun oppilas aloittaa uudessa TOP paikassa, niin perehdyttäminen on tehokkaampaa. Portfolio toimii ”tarkistuslistana”. Kaikki työsuojeluasiat voidaan käydä läpi, ja juuri tässä työpaikassa olevat riskit voidaan kartoittaa. Jonkinlainen lista olisi joka tapauksessa hyvä olla riskinkartoituksesta, näin saadaan oppilas tietoiseksi työhön liittyvistä vaaroista. Portfoliolla saadaan nopeutettua perehdyttämisessä muihin firmaan liittyviin asioihin. Varmuuskopiot (sähköiset) on hyvä tehdä kirjallisista aineistoista sekä ohjaajan, että oppilaan. Oppilaan ollessa alaikäinen, vanhemmilla on mahdollisuus seurata portfoliotehtäviä ja perehdyttämistä reaaliaikaisesti, kun se päivittyy esim. moodle oppimisympäristöön. Kuviossa 3 on portfoliotyöskentelyn keskeiset alueet, jossa opiskelija ja ohjaaja ovat portfoliotyöskentelyn toteuttajina.

Kuvio 3 Portfoliotyöskentelyn keskeiset alueet (mukailten Niikko 2000, 10)

4.2.2 Autonkuljettajan työssäoppimis-portfolio

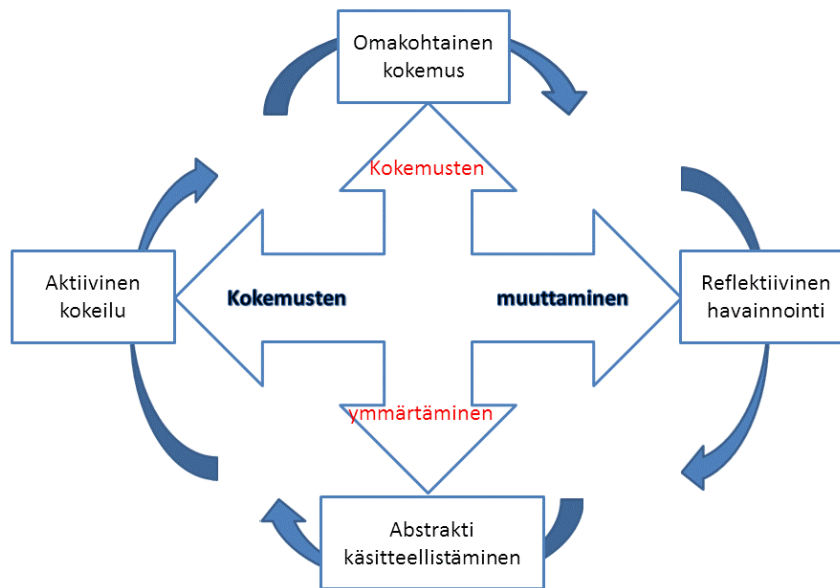
Oppilas voisi kerätä parhaita töitä ensin perusportfolioon. Myös kaikki ammattiosaamisen näytöt on hyvä tallentaa kuvin ja sanoin. Autonkuljettajan portfolioiksi sopii näyteportfolio, jolla hän myöhemmin hakee töitä. Näyteportfolio rakennetaan perus-portfolioon pohjalta ja siihen valitaan näytelle parhaat onnistumiset ja työt. Hän liittää kaikki luvat ja koulutukset portfolioon, joita hän on suorittanut. Jotkut luvat ovat tietyn ajan voimassa ja tiettyjä ammattipätevyytunteja pitää suorittaa määrä ajoin. Näistä on hyvä tehdä myös portfolioon oma päivitetty rivinsä, jossa on voimassaoloajat ja milloin pitää mennä vaadittaviin koulutuksiin.

Oppilaan ohjauksessa pitää olla tarkkana, että portfolioista ei saisi tulla liian laitekeskeinen ja lupakeskeinen. Ajokortin saanti voi olla oppilaan mielestä tärkein asia. Kuljettamiseen sisältyy monia muita toimintoja, joita oppilaan pitäisi hallita. Oppilaan on hyvä kertoa työpaikkaohjaajalle portfolioon tekemisestä. Valokuvaamiseen tulee kysyä lupa, sillä yrityksellä saattaa olla asioita, joita ei halua yleiseen jakoon. Portfolioon kerääminen saattaa antaa aivan uuden luonteen työnantajan ja oppilaan välille. Se voisi tarkoittaa haasteellisia ja monipuolisia työtehtäviä.

4.2.3 Portfolio mukana ammatillisessa kehityksessä

Dosentti Kristiina Patja käsittelee artikkelissaan oppimisen teoriaa ja ammatillista kehittymistä. Hän toteaa, että ammatillisen kehittymisen suunnitelmaa voi nimittää portfolioiksi, oppimispäiväkirjaksi tai kehittymiskertomukseksi. Ansioluettelo ei ole tätä, sillä se on vain kooste tutkintoja ja mahdollisesti julkaisuja yms. Kyse on oman käytännön tekemisen kautta ja ajatusten kautta tehdyt havainnot, sekä oppimisen arvioinnista ja reflektoinnista. Tekeminen on tehostunut, kun se on saatu kirjalliseen muotoon. Oppimisprosessi toteutuu Kolbin muutos-
syklinä tunnettu mallin mukaan. Opiskelijan oppiminen tapahtuu toistuvassa syklisessä mallissa. Oppimistarpeiden arviointi ⇒ Oppimisen toteutus ⇒ Oppimisen soveltaminen. (Patja 2011.)

Tämä tunnetuin ja käytetyimmän kokemuseräisen Kolbin oppimisen malli on kuvattuna kuviossa 4.

Kuvio 4 Kolbin oppimisen syklinen malli (mukaillen Kolb 1984, 42)

4.2.4 Sähköiset portfoliot

Opetushallitus (OPH) on rahoittanut ToPo-hankkeen, jonka tavoitteena on kehittää työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Hankkeen kohteena on oppimisen menetelmät, käytänteet, oppimisprosessi, ohjaus, arviointi ja näytöt. Tähän on kehitetty ohjaustyökalu ePortfolio. Hankkeen nimi on ”ToPo - Työpaikalla tapahtuvan Oppimisen Pedagogisen Oppimisympäristön kehittäminen” (Koulutuskuntayhtymä Tavastia 2013)

Sähköisellä portfoliolla on keskeinen merkitys opiskelijan oman osaamisen kehittämisessä. ePortfolio tarjoaa laajennettuun työssäoppimiseen, osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen ja joustaviin opintopolkuihin eri koulutusmuotojen välillä ammatillisessa koulutuksessa. (Koulutuskuntayhtymä Tavastia 2013)

Oppilaitokset kehittelevät omia sähköisiä portfolioita. Toisena esimerkkinä on Jyväskylän ammattikorkeakoulun käyttöön kehitetty sähköinen portfolio eli ePOFO elektroninen portfolio, joka on osana Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmää. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun www-sivut 2009.)

ePOFO auttaa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Osaamisen tunnistaminen on erityisen tärkeää silloin, kun on aiemmin hankittua osaamista. Opiskelijan on tärkeä nähdä, mitä hän osaa, ja mitä osa-alueita hänen pitää vielä oppia. Osaamisen tunnistamisen tarkoituksena on tehdä oppilaan osaaminen näkyväksi. Tavoitteena on vähentää koulutuksen päällekkäisyyttä ja säästää koulutukseen käytettyä aikaa. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun www-sivut 2009.)

Muita etuja sähköisessä portfolio ympäristössä on se, että opettaja on vuorovaikutuksessa oppilaan kanssa lähes koko ajan. Oppilaitoksen TOP-valvoja ei välttämättä tapaa oppilasta TOP-jakson aikana muutoin kuin puhelimen välityksellä. Opettajat voivat käyttää esimerkiksi mobiililaitteita ”teleskooppikätenään”, jolla pedagogiikka ulotetaan työpaikalle, niin opiskelijan kuin työpaikkaohjaajan. Kun oppilas on reaaliajassa yhteydessä opettajaan, niin ongelmatilanteeseen (mm. poissaolot) työpaikalla voidaan heti puuttua.

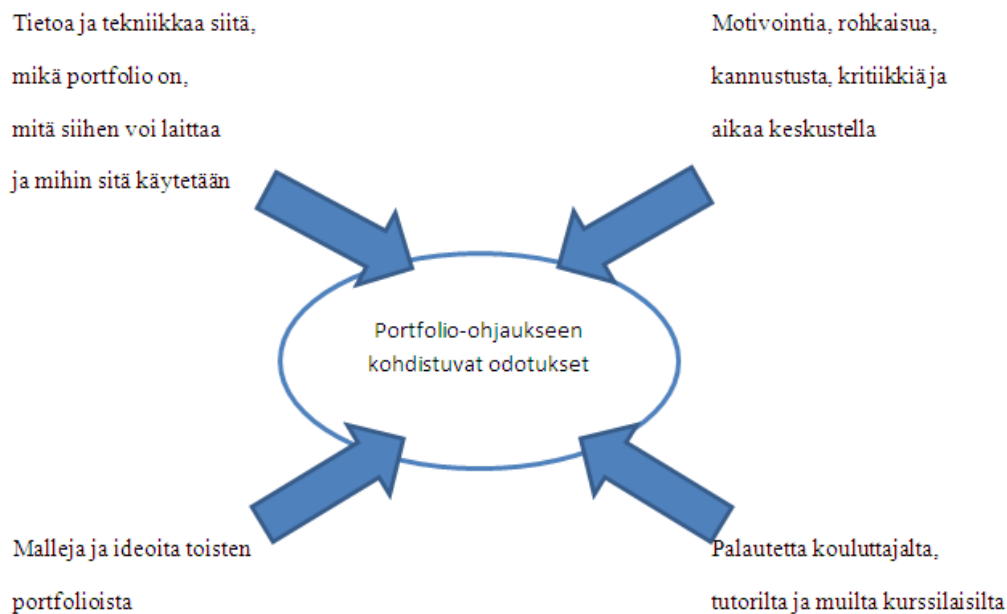
Toiseen asteen koulutuksessa on varmaankin kehityskohteita sähköisen portfolion käyttöön otossa. Näitä voi 2. asteen oppilaitokset benchmarkata ja tehdä omalle alalle sovellus. Internetistä on saatavissa sekä ilmaisia että maksullisia ohjelmia ja pohjia sähköisten portfolioiden luomiseen. Tällaisia tarjoaa esimerkiksi Microsoft Works Portfolios, Adobe Acrobat 9 Pro PDF-Portfolio yms.. Niihin voi liittää ääntä, videoita, hyperlinkkejä yms.

Verkosta löytyy myös ohjeita sähköisen portfolion luomiseen vaikkapa PowerPoint-ohjelman avulla. PowerPoint-ohjelmalla toteutettu kuva/diasarja kannattaa tallettaa Pdf-muotoon, jotta vastaanottaja saa portfolion auki PowerPoint ohjelman puuttuessa.

4.2.5 Oppilaan ja opettajan haasteet portfoliotyöskentelyssä

Haastattelussa kävi ilmi kysymys, kuka saa oppilaan tekemään vapaaehtoisesti kirjallista työtä. Opinnäytetyön kirjoittaminenkin on jo suuri haaste oppilaalle. Muutosvastaisuus ja vanhasta käytännöstä luopuminen kuvastui haastattelussa. Vastaisuus kaikenlaisiin kirjallisiin töihin oli haastattelun negatiivisin asia. Tämän opinnäytetyön eräs tulos voisi olla opinnäytetyöstä luopuminen, ja se korvattaisiin portfolioin. Autonasentajat kokoavat jo portfolioita Winnovan Porin oppilaitoksessa, jolla korvataan opinnäytetyö. Ohjauksen ja kannustuksen merkitys korostuu koko prosessin ajan. Haasteena ohjaukselle on miten oppilaille ”myydään”

portfoliotyö, Tärkeitä ei saisi olla itse portfolio, vaan tietojen ja taitojen omaksuminen niin koulussa, kuin työssäoppimassa. Portfolio ohjeet tulisi laatia siten, että tulisi kattava alue keskeisistä asioista, kun toimitaan ammatissa. Tarkoitus ei olisi tehdä kymmenkunta sivuista kirjoitelmaa. Laitekeskeisyys tuli myös esille kyselyssä. Ohjauksella on merkitys tässäkin haasteessa. Kuviossa 5 on kooste mitkä ovat portfolio ohjauksen odotukset.

Kuvio 5 Portfolio-ohjauksen odotukset (mukailen Linnakylä, Kankaanranta, Bopry 1999, 186)

4.2.6 Portfolioaineiston arviointi

Kun oppilas laatii portfoliota, niin arvioinnin tehtävänä on kannustaa ja motivoida oppilasta. Arvioinnilla myös ohjataan oppilaan työssäoppimista. Oppilaiden portfoliot ovat erilaisia, koska työpaikat ja tehtävät ovat erilaisia. Portfolion ulkoasu muotoutuu oppilaan mukaan. Arviointi tulisi olemaan yksilöllistä. Portfolio TOP-jaksolta on oppimistehtävien ja tuotosten kokoelma, joka kuvaa oppijan oppimisprosessia ja osaamisen kehittymistä. Kootussa materiaalissa korostuu oppimis- ja työskentelyprosessi. Erityinen painoarvo on opiskelijan omalla itsearviolla.

Autenttinen arviointi sopii portfolioon arviointiin, koska arvioitavakin on aidossa oppimistilanteissa. Arvioinnin kohteena on oppijan aito, luonnollinen toiminta. Kuten projektityössä esim. portfolioissa nämä toteutuu. (Tenhula 2003.)

Autenttinen arviointi on monitahoista ja se hyödyntää useita lähteitä ja kanavia. (Niikko 2000, 39-40). Ammattiosaamisen näytön ympäristö on myös realistinen ja autenttinen. Arvioinnissa tarkastellaan oppijaa yksilönä. Oppijaa verrataan tavoitteisiin ja omaan aikaisempaan suoriutumiseen, ei toisiin oppijoihin.

Autenttinen arviointi merkitsee uudenlaista arviointikulttuuria, jossa pyritään liittämään yhteen oppiminen ja arviointi sekä painotetaan enemmän oppijan vahvuuksia ja kehittämishaasteita kuin puutteita. Oppijan vahvuuksia ja kehittämishaasteita painotetaan enemmän kuin puutteita. (Niikko, 2001.)

4.3 Portfolio työnhaussa

Hakemusta ja CV:tä tehdessä toimii portfolio myös apuna työnhaussa (Kouvolan kaupungin www-sivut 2007). Perusportfolioon kasaaminen voidaan aloittaa jo opintojen alkuvaiheessa. Portfolioon kasaaminen valmistaa opiskelijaa jo tulevaa työnhakua varten. Portfoliomalleista näyteportfolio (Ammatillinen portfolio) sopii parhaiten työnhakuun. Näyteportfolio kerätään perusportfolioon aiheista ja siihen valitaan näytille parhaat työt. Näyteportfolioita on mahdollista hyödyntää työnhaussa. Se auttaa keskusteltaessa työhaastattelussa työkokemuksesta ja hakijan omasta ammatillisesta kehittymisestä. Tekijän on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan todeksi portfolioon esittämänsä saavutukset (Niikko 2000, 52-53.)

Härkönen mainitsee kirjassaan, että työnantajat haluavat nähdä hakemuksesi osoittavan kiinnostuksesi työtehtävää kohtaan. Ammatillisen vahvuuden esilletuominen on eduksi. Näyteportfolio on yksi tehokas apukeino, kun hakemus halutaan huomioduksi. Hyvällä hakemuksella pääsee työhaastatteluun. (Härkönen 1999, 45.)

Portfoliotiedosto kannattaa tallentaa esim. pdf-muotoon, sillä tiedoston kopiointioikeuksia ja tulostus rajoitteita voidaan asettaa ja tiedoston muuttaminen hankaloituu. Tekijänoikeudet ovat portfolioon laatijalla itsellään.

4.3.1 Osaamisen osoittaminen

Päättötodistus ei välttämättä kerro kaikkea osaamista. Todistuksessa on mahdollisesti numeroarvo tai suoritusmerkintä. Portfolio on väline oman osaamisen osoittamiseen esim. työnhaussa. Portfolio on väline oman osaamisen esittämiseen. Se antaa mahdollisuuden tallentaa ja esitellä luovasti omia oppimiskokemuksia ja saavutuksia. Opiskelijalla voi olla hankittua osaamista, joka ei tutkintotodistuksessa ilmene. Osaamista on voinut syntyä aiemmissa opinnoissa, työssä tai harrastustoiminnassa. Ammattipätevyyskoulutukset ja -luvut voidaan sisällyttää portfolioon. Niitä voi aina lisätä portfolioon, kun niitä on suoritettu ja päivitetty. Portfolio tukee elinikäistä oppimista, ja voi toimia linkkinä koulutuksen ja työelämän välillä, jolloin ajatuksena on osaamisen näkyväksi tekeminen (Portfolio ja ePortfolio oman osaamisen tunnistamisen ja esittelyn välineenä 2014).

Osaaminen osoitetaan myös ammattiosaamisen näytöllä. Näyttötilanteista voisi oppilas kirjoittaa kuvin ja sanoin portfolioon, mitä on näytöissä tehnyt. Ammattiosaamisen näytöt suoritetaan mahdollisuuksien mukaan työssäoppimisen yhteydessä, muilla työpaikoilla tai oppilaitosten työtiloissa. Näytöt suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä työelämän edustajien kanssa. Opiskelija osoittaa ammattiosaamisen näytössä käytännön työtehtäviä tekemällä, miten hyvin hän on saavuttanut opetus suunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisen, työelämän edellyttämän ammattitaidon.

Ammattiosaamisen näytöistä on säädetty laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta 601/2005 ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta 603/2005.

4.3.2 Suositukset ja referenssit

Työnhaussa tarvitaan nykyään referenssejä. Oma osaaminen pitää pystyä todistamaan, ja se tapahtuu joko suosittelijoilla, osaamisensa esittämällä visuaalisessa muodossa esim. työnäyte tms. Referenssiksi kelpaa myös yritykselle tehty opinnäytetyö tai muu asiakastyö (Työnhakuvinkkejä nuorille 2014.)

Portfolio on kätevä tapa markkinoida itseään tulevalle työnantajalle. Se edustaa monipuolisesti esim. opiskelijan osaamista ja kiinnostuksen kohdetta. Portfolio kertoo sen, minkä päättötodistus ei kerro, eli mitä on oppilas tehnyt työharjoittelujaksoilla. Portfolio paljastaa niitä ominaisuuksia, joita työnantajat arvostavat työntekijöissä. Niitä ovat mm. kommunikaatiotaitoja, kielitaitoa (suomen kieli), luovuutta, luovaa ajattelua, kykyä ja halua oppia uutta, kykyä toteuttaa ideoita ja saada asiat tapahtumaan. (Valmistu.net www-sivut 2010)

Suosittelijoita ovat henkilöt, jotka tuntevat suositeltavan ja voivat antaa hänestä hyvän arvioinnin uutta työpaikkaa hakiessa. Se voi olla opettaja, työpaikkaohjaaja, entinen työnantaja tai esim. urheiluseuran valmentaja. Suosittelijoita miettiessä ja esittäessä kannattaa miettiä kenen suositus on hyödyllistä juuri tähän kyseiseen työpaikkaan. (Tyohakemus.org www-sivut 2013)

4.4 Yleisiä portfolion ongelmakohtia

Portfolioiden hyödyllisyydestä välitetään yleensä varsin myönteistä kuvaa. Portfolion tekeminen koetaan usein aikaa vievänä ja työläänä. Opiskelijan on vaikea järjestää aikaa portfolion tekoon, ja hän kokee sen kuormittavana. Materiaalin kerääminen tuottaa ongelmia. Kuinka paljon sitä kerätään ja mitkä pitäisi valita. Työskentely vaatii aktiivista otetta ja itseohjautuvuutta. Portfolion tekeminen voi jäädä kesken joiltain, hyötyä ei nähdä sen tekemisessä. (Niikko 2000, 112–113.) Ohjaajallekin portfoliotyöskentely tuo lisätyötä. Työ vaatii paljon oppilaanohjausta. Ohjaajan pitää itsekkin opetella portfoliotyöskentely ja ohjaus. Ohjaajat voivat nähdä portfolio prosessiin osallistumisen ylimääräisenä työnä, jos sitä ei resursoida erikseen (Niikko 2000, 114).

5 TUTKIMUKSEN HYÖDYT

Opiskelijalla on portfolio, jota hän näyttää työnantajalle kaikista sen hetkisistä työsuorituksista ennen valmistumista. Oppilas voi hakea lomajaksoilla töitä. Oppilas voi saada suosituksia opettajalta, työpaikkaohjaajalta, yrittäjältä yms. Kynnys hakutilanteessa pienenee, kun hänellä on suosituksia. Välitodistus ja tutkintotodistus eivät kerro kaikkia asioita, esim. mitä työssä

oppimassa on tehty. Kynnys madaltuu työnantajalla palkkaamiseen (uskaltaa palkata, kun osaamisen pystyy esittämään).

Kun oppilas kertoo tekevänsä portfolioa työpaikalla, niin yrityksen henkilökunta suhtautuu oppilaaseen siten, että hänelle tarjotaan monipuolisia työtehtäviä. Oppilas voi esittää niitä asioita/tehtäviä työpaikkaohjaajalle, joita on portfoliotehtävissä annettu. Ohjaaja edesauttaa oppilaan saamaan tehtäviin vastaukset. Oppilaat saattavat turhautua, kun monipuolisuus työtehtävistä puuttuu. Muulla, kuin kuljetusalalla saattaa korostua työtehtävien yksipuolisuus. Oppilaat voidaan sijoittaa tekemään yksipuolisia töitä. Esimerkiksi metallituotteiden valmistuksessa on viimeistelyssä hiomatyötä, joihin työssäoppijat yleensä sijoitetaan. Nuori voi saada jo kouluttautumisvaiheessa väärän kuvan ammatista, kun tekee viikko toisensa jälkeen samaa hiomatyötä. Tähänkin ongelmaan voi koulun TOP valvoja puuttua, kun oppilas on vuorovaihtuksessa opettajan kanssa lähes päivittäin. Eli oppilas saa portfoliotehtäviä reaaliajassa (moodle yms.) ja hän voi kertoa ongelmista esim. yksipuolisista töistä suoraan opettajalle. Hiomatyö sinänsä on tärkeää laadun takaamiseksi, ja sen voi oppilaille sisäistää. Jatko voisi olla esimerkiksi portfoliotehtävän muodossa ”Ketkä kaikki hyötyvät viimeistellyistä tuotteista?” ja ”Mieti ketkä ovat ulkoiset ja sisäiset asiakkaat?”

Kun oppilas on työssäoppimassa, niin nykytekniikan avulla saadaan valvonta, ohjeistus ja pedagogiikka ulottumaan työpaikalle. Tähän antaa mahdollisuuden internet, ja niihin kytketyt palvelut. Kun oppilas on vielä alaikäinen, niin vanhemmilla on mahdollisuus seurata lapsensa työssäoppimisjaksoa lähes reaaliajassa. Pedagogiikka siirretään työpaikalle opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja työyhteisön avuksi. Portfoliotehtävät auttavat oppilasta perehdyttämisessä työhön. Niihin voi sisällyttää työsuojeluun liittyviä tehtäviä ja asioita.

Vapaasti valittava opinto saa ”uuden” tavan suorittaa opintoja. Suoritustapa voi olla äidinkielenopettajan kurssi, jossa opetellaan portfolion tekoa, tai oppilas on samanaikaisesti töissä ja tekee portfolioa. Työn hakuun tähtäävä opetus/kurssi saa uuden työkalun. Esim. työvoimapolittiset kurssit ovat muutaman viikon tai päivän mittaisia. Ohjaaja voi opettaa muutakin kuin CV:n tekoa. Samalla voi opettaa kuvankäsittelyä ja kaikkia muita tietotekniikkaan liittyvää. Portfoliohan on laajempi kuin CV.

Opinnäytetyö tehdään yleensä jostain tietystä aiheesta esim. ”betonikuljetukset”. Asiasta saadaan kyllä laajakin opinnäytetyö, mutta yleensä se jää suppeaksi. Portfolioa voi kerätä koko

opiskeluajan erilaisista kuljetusalan töistä. Kirjallista työtä tehdään koko opiskeluajan, ja se voi jäädä ensin perusportfoliotasolle. Ohjaava opettaja laatii portfolio työskentelyyn aiheet, jotka tulevat oppinnäytetyön korvaavaksi tehtäväksi. Oppilas saa perusportfoliosta tarvittavia asioita, jotka hän liittyy haluttuun oppinnäytetyön korvaavaan portfolioon. Tehtävä voi olla esim. tavaran haltuunotto, kuljetus ja luovutus asiakkaalle. Jatkokysymyksenä voisi olla, mikä vastuu on kuljetusfirmalla kuljetusvaurion ja tavaran häviämisen johdosta?

Portfolio toimii muistikirjana, johon voi aina palata uudestaan, kun esille tulee vastaava työtehtävä. Se toimii tarkistuslistana työn eri vaiheista. Portfoliossa on kirjattuna onnistumiset, ongelmat, tiedonetsintäkanavat ja koko työhön liittyvä prosessi. Tämä palvelee kokemuspäistä oppimista. Kaiken kaikkiaan portfolio ylläpitää osaamistarpeita ja syventää niitä.

Yritysmailmassa on tehokkuus ja taloudellisuus tärkeitä. Portfolio toimii kuljetuspalvelun tarjoustaan laadittaessa ja tämä on osana yrittäjyysosaamista. Tässä ei tarkoiteta ostoportfoliota, jota yritys elämä käyttää. Ostoportfolio käsittää ohjeistuksen, mitä ostostrategioita yritys soveltaa mihinkin markkinatilanteeseen (Logistiikan Maailma www-sivut 2014).

Yleensä toisen asteen koulutuksessa on koulupudokkaita, jotka eivät saa tutkintoon vaadittavia osasuorituksia valmiiksi. Oppilaille on hyvä antaa mahdollisuus osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Se voisi toteutua portfolion avulla. Joissakin oppilaitoksissa on järjestetty luku- ja ammattiaineiden rästisuorituspaikka ”Paja”. Paja on erillinen opiskelupaikka, joka tarkoittaa erillistä fyysistä tilaa. Keskeyttämisvaarassa olevat tai muuten opinnoissaan vaikeuksia kohdanneet opiskelijat voivat suorittaa rästiin jääneitä opintojaksoja, ja opiskella joustavin menetelmin.

Jos mietitään tutkimustuloksia vapaasti valittavien työelämälähtöisyydellä, niin tärkein asia on se, että työnantaja saa motivoituneen ja perusasiat hallitsevan työntekijän palvelukseensa. Se tarkoittaisi sitä, että koulutus olisi tarpeeseen kouluttautumista. Oppilas on voinut tehdä väärän valinnan koulutuspaikan suhteen. Oppilaitos voi ottaa huomioon koulutuksessa väärästä valinnasta johtuvan ongelman. Sijoittelulla on merkitystä milloin vapaasti valittavat ja yhteiset opinnot suoritetaan, koska ammatillisuus kasvaa opiskelun edetessä. Kun opiskelun alussa on jo varmuus, mihin on sitoutumassa, niin jäljelle jää motivoituneita oppilaita työelämän käyttöön. Tähän olisi ajatus että 1. vuonna olisi väljyyttä opiskelussa ja opiskelun edetessä viimeiseen vuoteen, kiritään opiskelutahti vastaamaan työelämän vaatimaa 8 tunnin työ-

päivää. Tärkeä seikka on myös se, että nuoret saavat toisen asteen koulutuksen ja keskeytyksiä tulisi mahdollisemman vähän. Oppilaat saavat mahdollisuuden vaihtaa koulutusalaan ilman, että opiskelu viivästyisi tai jopa keskeytyisi, ja ryhmiin voitaisiin ottaa mukaan opiskelijoita myös muilta aloilta. Kun ryhmä on täysimääräinen, niin koulutusresurssit tulee kohdennettua täysimääräisesti. Toisaalta olisi yleinen jakso, ja sieltä erikoistutaan itselle sopivalle alalle. Kuljetusalalla on vaihtelevasti eri toimintoja, joita pitäisi oppilaan omaksua. Oppilas helposti mieltää kuljetusalan laitekeskeiseksi ja ajokortin saaminen on pääasia. Kun oppilas saa portfolioehtäviä, niin ammattitaitovaatimukset hahmottuvat paremmin. Niitä ovat mm. varastonhallinta ja yritysosaaminen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Toisen asteen koulutus on koko ajan muutoksessa ja muutoksilla on tavoitteena luoda puitteet selkeämmälle, ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle, sekä tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Osaamistarpeita kartoitetaan lähitulevaisuudessa, sekä 10-15 vuoden kuluttua. Osaamistarpeilla tarkoitetaan yleisesti työelämän edellyttämiä ammattitaitovaatimuksia.

Kartoituksessa kävi ilmi nuorten työelämän pelisääntöjen puute, joka kuvastuu mm. siten, että työaikoja ei noudateta. Se tarkoittaisi opetuksen rytmitystä työelämälähtöisesti, mm. 7 tunnin koulupäivää.

Kuljetusalalla toiveena on kouluttaa perustaidot kuljetusalan keskeisiin työtehtäviin (kuorma-auton ja linja-autonkuljettaja sekä varastointi), sekä huomioida myös alueelliset painotukset ja yritysten osaamistarpeet. Perustutkintokoulutuksen moduloinnin muutoksella saavutettaisiin opiskelijoiden vapaampi liikkuvuus, eli ryhmiin voitaisiin ottaa mukaan opiskelijoita myös muilta aloilta.

Oppituntien sijoittelulla eri vuosijaksoille voitaisiin rytmittää opiskelu työelämälähtöisesti. Keskimääräinen viikkotuntimäärä opetuksessa on 28 tuntia. Jos viikko tuntimäärää porrastetaan siten, että opiskelun alussa (1. luokka) olisi viikkotuntimäärä 24 h/vko, toisena vuonna

25 h/vko ja viimeisenä opiskeluvuonna se olisi 35 h/vko. Viimeisenä opiskeluvuonna olisi 7 h koulupäiviä. Tästä saataisiin väljyyttä opiskeluun 1. vuonna. Opiskelupaikkaa voisi vaihtaa 1. vuoden jälkeen ja 2. vuonna voidaan suorittaa täydennys opiskelupaikoissa. Opiskelujen keskeytyksiä voitaisiin näin välttää. Toisaalta, jos vapaasti valittavat suoritetaan 1. vuonna, ja oppilas on työharjoittelussa, niin hän saa käsityksen mihin ammattiin on opiskelemassa.

Lukujärjestys laaditaan siten, että ensimmäisenä vuonna on sellaisia opintoja, jotka voidaan hyväksyttää toisessa koulutusalaissa. Tällä estetään keskeytyksiä, ja opiskelupaikkojen vajautta. Opiskelupaikkoja täydennys voitaisiin tehdä 2. vuoden alussa. Keskeytynyt opiskelu vie opiskelupaikan myös häneltä, joka olisi tullut mahdollisesti juuri tähän opiskelupaikkaan.

Kyselyissä kuvastui oppilaan haasteet portfolion käytössä. Osasyynä lienee ohjeistuksen seikkaperäisyys. Tiettyyn käyttötarkoitukseen soveltava ohje on lavea, vaikka ohjeistuksia on tarjolla paljon. Opettajan rooli korostuu portfoliotyöskentelyn aloituksessa ja prosessin edetessä.

Ammatillisuus on vähäistä, kun oppilas on työssäoppimassa opiskelun alussa. Kun on portfolio käytössä, ja niihin sisältyy ”tehtäviä”, se siirtää oppijan ottamaan vastuun omasta oppimisestaan, ja se tukee ammatillista kehitystä. Portfolio on se, johon oppija kerää aineistoa oppimisprosessin aikana.

Sähköinen portfolio antaa mahdollisuuden opettajalle käyttää mobiililaitteita ”teleskoopikätenään”. Pedagogiikka siirretään työpaikalle opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja työyhteisön avuksi. Sähköiset portfoliot ovat yleistyneet. Esimerkkinä OPH-rahoitteinen ToPo-hanke. Hankkeella hyödynnetään digitaalisia ympäristöjä, joilla saadaan ohjausta, arviointia ja näyttöjä aikaiseksi. Hankkeessa on pääpaino ePortfoliossa, jolla saadaan joustavuutta opintopolkuihin eri koulutusmuotojen välillä. Oppilaitokset voivat soveltaa itselleen sopivan järjestelmän omiin tarkoituksiin ja rakentaa sopivan pohjan ja alustan portfoliotyöskentelyyn.

Tämä opinnäytetyö auttaa oppilasta työllistymään. Oppilaan on hyvä muokata perusportfolioa laajennetuksi CV:ksi, Se auttaa markkinoimaan itseään työpaikan saamiseksi, eli työnhaakuun saadaan uusi työkalu. Tutkintotodistus ei kerro oppilaan työssäoppimisjaksoilta muuta, kuin suoritusmerkin muodossa. Ammattiosaamisen näytöt suoritetaan pääsääntöisesti yrityksissä ja se on autenttinen tilanne. Oppilaan näytöissä on mukana opettaja ja työnantajan edustaja. Näistä saa hyvää materiaalia portfolioon ja portfolio täydentää oppimista. Oppilas voi

kerätä portfolioon suosituksia opettajalta, työpaikkaohjaajalta, yrittäjältä yms. Portfolio on helppo muokata ja lähettää sähköisesti eteenpäin. Tietokonetyöskentely on nuorille helppoa, kun sitä on jo peruskoulussa opetettu. Muutoin portfoliotyöskentely vaatii runsaasti ohjausta.

Tämä tutkimustyö antaa hyvän mahdollisuuden jatkokehittämiselle. Varsinaisen ohjauksen ja työn tekee ohjauksesta vastaava opettaja ja vapaasti valittavien sijoittamisen tuntisuunnitelmista vastaava henkilö. Alkuun pääsy on nyt kaikkein tärkein asia. Oppilaitosten työssäoppimisvastaavat eli opettajat tuntevat seudun yrittäjät ja niiden ammatilliset tarpeet. Tietoa opettaja voi hyödyntää, kun hän kerää materiaalipankkia portfoliotehtävistä. Työ muuttuu rutiiniksi ja näin ollen helpottuu.

Koulutuksen laadullinen ennakointi ja TUTKE 2 projektit ovat hyviä lähteitä osaamistarpeita kartoitettaessa koulutuksissa. Näistä näkee tarpeita tulevaisuutta silmälläpitäen. Koulutus on koko ajan murroksessa. Uusia oppimismenetelmiä tulisi kokeilla. Kaikille ei varmaankaan esitetyt oppimismenetelmät sovellu. Kun oppilas saa tehdä omin käsin jotain työelämässä, ja kertoa siitä kirjallisesti kuvin ja sanoin, niin oletettavasti oppiminen on tehokkaampaa. Kirjoittaminen asiasta, jota ei ole kokenut on huomattavasti hankalampaa. Ajatus siitä, että oppilaan kaikki aistikanavat tulisi käyttää oppimisessa, on jo tulos sinänsä.

LÄHTEET

Ammatillisten perustutkintojen perusteiden toimeenpano 2014. Helsinki. Opetushallitus. Opetushallitusten julkaisuja 10/2012. Viitattu 28.10.2014.

http://www.oph.fi/download/142550_Ammatillisten_perustutkintojen_perusteiden_toimeenpano.pdf

AMPE tutkinnon perusteet Opetushallitus. Opetushallitusten julkaisuja 10/2012. Viitattu 28.10.2014. http://oph.fi/ampe/tutkinnon_perusteet

Huhtala, Mikko. 2013: auto-, kuljetus- ja ilmailualan koulutuksen laadullinen ennakointi. Opetushallitus. 2013.

Härkönen, P. 1999: Portfolio-käsikirja. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden ammatillinen kasvu. Helsinki: Samok.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun www-sivut. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmä 2009: Viitattu 12.9.2014.

http://static.jamk.fi/opo2011/web/pdf/17715_ohjaus2009.pdf

Kolb, D.A. 1984: Experiential Learning. Experience as the Source of Learning and development. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Kouvolan kaupungin www-sivut. Viitattu 12.10.2014.

http://www.kouvola.fi/material/attachments/5nseRqPy6/5gOqdyXMh/portfolio_tyonhaussa.pdf

Kärki, S-L. 2014: Osaamisperusteisuus todeksi Tutke 2 toimeenpano. Opetusministeriö Helsinki. Viitattu 18.10.2014

http://oph.fi/download/157452_OsaamPerustTUTKE2tmp_060514_slk.pdf

Linnakylä, P. Kankaanranta, M. & Bory, J. (toim.) 1999: Portfolioita verkossa (Portfolios on the Web). Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuskeskus.

Logistiikan Maailma www-sivut.2013: Viitattu 17.9.2014

<http://www.logistiikanmaailma.fi/wiki/Ostoportfolio>

Logistiikan perustutkinto 2009: Helsinki. Opetushallitus. Opetushallitusten julkaisuja Määräys 32/011/2009. Viitattu 16.11.2014.

http://www.oph.fi/download/110511_Logistiikan_perustutkinto_2009.pdf

Mikko, `Työnhakuvinkkejä nuorille`. Follow Blog via Email

Viitattu 11.9.2014

<http://toihinpotkijat.wordpress.com/2013/11/26/tyonhakuvinkkeja-nuorille/>

Niikko, A. 2000: Portfolio oppimisen avartajana. Tammi, H. Jyväskylän yliopistopaino. Helsinki

Niikko, A . 2001: Portfolio oppimisen ja kasvun välineenä. Viitattu 11.10.2014.

<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/kipinat/PDFt/AnneliN2.pdf>

Niva, M. & Tuominen, K. 2005: Benchmarking käytännössä. BenchMarking Ltd. Helsinki

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu 28.10.2014.

<http://oph.fi/ampe>

Patja, K. 2011: Ammatillinen kehittyminen lähtee liikkeelle arjessa ajatellen. Pro Medico Yleislääkäri 5/2011. Viitattu 12.10.2014.

http://www.promedico.fi/storage/julkaisut/ammattillinen_kehittyminen_lahtee_liikkeelle.pdf

Portfolio ammatillisessa koulutuksessa. 2010: Ammatillisen koulutuksen verkkoopetusmateriaalit. Opetushallitus. Viitattu 11.10.2014.

www.edu.fi/verkko_oppimateriaalit/ammattillinen_portfolio

Portfoliotyöskentely työssäoppimisen avuksi-opas 2003: Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry, Kaupan Työnantajaliitto ry, Opetusministeriö, ESR. Viitattu 28.9.2014. <http://web.ksl.fi/topkauha/portfolio.pdf>

Tenhula, T.2003: Arviointitapa vaikuttaa opiskelutyyliin.

Oulun yliopiston opetuksen kehittämissyksikkö. Suomen virtuaaliyliopisto. Viitattu 11.10.2014.

http://tievie oulu.fi/arvioinnin_abc/artikkelit/paakirjoitus.htm

ToPo. Työpaikalla tapahtuvan Oppimisen Pedagogisen Oppimisympäristön kehittäminen 2013: Koulutuskuntayhtymä Tavastia Viitattu 11.10.2014.

www.edu.fi/verkko_oppimateriaalit/amatillinen_portfolio

Tyohakemus.org www-sivut. Työhakemus suosittelija. 2013. Työhakemus.org sivusto Viitattu 17.9.2014

<http://tyohakemus.org/tyohakemus-suosittelija/>

Valmistu.net www-sivut. Osaamisen tunnistaminen ja kehittäminen työvälineinä HOPS ja portfolio. Luentomateriaali 2010: Oulun yliopisto, Ohjaus- ja työelämäpalvelut Viitattu 20.9.2014

http://www.valmistu.net/files/osaamisen_tunnistaminen_ ja_ kehittaminen_2010.pdf

LIITE 1

Työssäoppimisvihon aukeama

TYÖSSÄOPPIMISPÄIVÄKIRJA		Viikko: _____ / 20_____	Työssäoppimispaikka: _____		
Yritys _____		Työpaikkaohjaaja: _____			
Päivä	Tunnit	Työtehtävät	Viikon aikana opitut asiat, onnistumiset, ongelmat		
Yhteensä tunteja		Työpaikkaohjaajan arviointi / kuittaus viikoittain	Päiväys: _____ / _____ 20_____		
Työpaikkaohjaajan kommentit:		Arviointi	Opiskelija		Työpaikkaohjaaja
		Oppiminen ja ongelmanratkaisu	Tyydyttävä	Hyvä Kiitettävä	Tyydyttävä Hyvä Kiitettävä
		Vuorovaikutus ja yhteistyö	Tyydyttävä	Hyvä Kiitettävä	Tyydyttävä Hyvä Kiitettävä
		Ammattietiikka	Tyydyttävä	Hyvä Kiitettävä	Tyydyttävä Hyvä Kiitettävä
		Terveys, turvallisuus sekä toimintakyky	Tyydyttävä	Hyvä Kiitettävä	Tyydyttävä Hyvä Kiitettävä

LIITE 2

SWOT analyysin sisältö 1

Länsirannikon Koulutus Oy WinNova
Ajoneuvo ja kuljetustekniikka
Professorintie 5, PORI

Työelämälähtöisyyden kehittäminen vapaasti valittavissa opinnoissa toisen asteen koulutuksessa

Logistiikka –autonkuljettajan- työssäoppimisportfolio

SWOT analyysi liittyy ammattikorkeakoulun opinnäytetyön Logistiikan koulutusohjelmaan. Opinnäytetyö on tutkimustyö, ja sitä voi käyttää toisen asteen koulutuksen suunnittelu- ja kehitystyössä.

SWOT ANALYYSI

SWOT analyysin tarkoituksena on saada opintoja ohjaavan opettajan näkökulma seuraaviin kysymyksiin. Analyysissä käydään läpi vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Tarkkoja vastauksia ei vaadita, vaan kysymykset ovat suuntaa-antavia. SWOT analyysi palautetaan esim. sähköpostina.

Johdanto:

Oppilas tutustuisi opiskeluun työharjoittelun kautta, jo opiskelun alku vaiheessa (1. jakso). Vapaasti valittavia opintoja käytettäisiin työelämään tutustumiseen. Oppilas täyttäisi portfolioa tekemistään töistä ja ohjaaja/opettaja laatii tehtäviä portfolioon.

1. Selkiintyykö uravalinta jos opiskelun alussa olisi työssäoppimista?
2. Estäisikö se keskeytyksiä ja ”väärää” valintaa?
3. Toimiiko portfolio laajennettuna CV:nä?
4. Sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön?

Vastaukset

>- **VAHVUUDET:**

-sisäinen siirtyminen aloilta toiselle helpottuu

>- **HEIKKOUEDET:**

-ei synny ammatillisuutta

-jos on aikaisemmin vapaasti valittavia opintoja=>mitä tekevät?

-valinnaisuus mahdotonta

>- **MAHDOLLISUUDET:**

-joustavasti voi tulla alalle, ei jää ammatillisesti jälkeen

-opettajille lisää tunteja

>

>- **UHAT:**

-opiskeluaika ei lyhene

LIITE 3

SWOT analyysin sisältö 2

Länsirannikon Koulutus Oy WinNova
Ajoneuvo ja kuljetustekniikka
Professorintie 5, PORI

Työelämälähtöisyyden kehittäminen vapaasti valittavissa opinnoissa toisen asteen koulutuksessa

Logistiikka –autonkuljettajan- työssäoppimisportfolio

SWOT analyysi liittyy ammattikorkeakoulun opinnäytetyön Logistiikan koulutusohjelmaan. Opinnäytetyö on tutkimustyö, ja sitä voi käyttää toisen asteen koulutuksen suunnittelu- ja kehitystyössä.

SWOT ANALYYSI

SWOT analyysi kohdennetaan alalla kauan työskenneelle ammattiopettajalle.

Analyysissä käydään läpi vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat.

Tarkkoja vastauksia ei vaadita, vaan kysymykset ovat suuntaa-antavia. SWOT analyysi palautetaan esim. sähköpostina.

Johdanto:

Opiskelija kerää portfolioa työssäoppimassa. Myöhemmin oppilas hakee töitä ja esittää portfolion, jossa hän kertoo mitä on tehnyt työssäoppimajaksoilla. Hän kerää kaikki luvat ja tutkinnot portfolioon CV:n tavoin ja päivitykset työuran edetessä.

1. Saako tuleva työnantaja enemmän tietoa oppilaan hakiessa töitä kun hän esittää portfolion laajennettuna CV:nä?
2. Sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön ja vaatisiko se normaalia enemmän ohjausta?

Vastaukset

>- VAHVUUDET:

- hyvä näyttö osaamisesta (pelkkä todistus kovin yksipuolinen)
- täydentyä kokemuksen/iän karttuessa

>- HEIKKOUEDET:

- toisille paperityöt ovat "vaikeita" asioita
- onko työnantajilla aikaa/kiinnostusta syventyä portfolioihin
- vaatii tekijältään koko työuran ajan "skarppinaoloa"

>- MAHDOLLISUUDET:

- uudenlainen mahdollisuus työntekijälle markkinoida itseään
- nykyajan nuorille sosiaalinen media on tuttua ja kiinnostavaa (uskoisin)
- kun työnantajat ovat itse tehneet portfolioita - niin kiinnostusta asiaa kohtaan luulisi olevan !

>

>- UHAT:

- portfolioista voi tulla liian keskeinen asia ja itse tiedot/taidot jäävät taka-alalle
- koetaan ehkä helposti "pakkopullana" - teen kun muutkin..tyyliin
- ei välttämättä onnistu ihan kaikille - varsinkaan työntekijätasolla
- helposti tulee "laitekeskeinen"

LIITE 4

Haastattelun sisältö

Länsirannikon Koulutus Oy WinNova

Ajoneuvo ja kuljetustekniikka

Professorintie 5, PORI

Työelämälähtöisyyden kehittäminen vapaasti valittavissa opinnoissa toisen asteen koulutuksessa

Logistiikka –autonkuljettajan- työssäoppimisportfolio

Kysely liittyy ammattikorkeakoulun opinnäytetyön Logistiikan koulutusohjelmaan. Opinnäytetyö on tutkimustyö, ja sitä voi käyttää toisen asteen koulutuksen suunnittelu- ja kehitystyössä.

HAASTATTELU

Haastattelun tarkoituksena on saada ammattiaineiden ja ajo-opettajien katsontakanta seuraaviin kysymyksiin. Haastattelu toteutetaan ryhmähaastatteluna ja sen kesto on noin puoli tuntia.

Tavoitteena on käsitellä keskustelumuotoisesti seuraavia aiheita:

1. Työssäoppimisen sisältöjä ei saada näkymään todistuksessa.

- Voivatko oppilaat kerätä portfolioa tekemistään töistä työssäoppimispaikassa?
- Sitoutuisivatko oppilaat kirjalliseen työhön?

2. Oppilaiden markkinointi työelämään on lyhyehkön CV:n ansiosta vähäistä. Onnistuneesta työssäoppimisjaksosta saisi suosituksia.

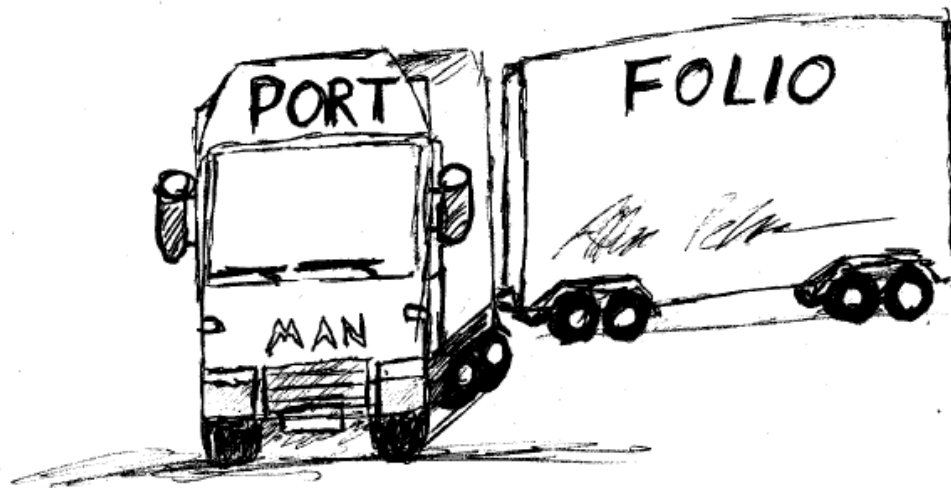
- Toimisiko portfolio nk. laajennettuna CV:nä?
- Tarvitaanko suosituksia ja kenen suositukset ”kelpaavat” tulevalle työnantajalle?

Vastaukset

”miten saat tekemään oppilaat kirjallista työtä, kun opinnäytetyökin on jo haaste sinänsä”

”tänne koululle ne työnantajat soittaa, ja kysyy oppilaasta”

LIITE 5

Logistiikka työssäoppimisportfolio**Logistiikan perustutkinto, autonkuljettaja****Työssäoppimisportfolion täydentäminen****hyödykkeiden kuljetukset ajoneuvoyhdistelmä, kuorma- tai pakettiauto**

Kirjoita päivän tapahtumat valmiille pohjalle (pohja, jota käytät voi olla oman näköisesi).

Ota kuva, kuvasarja tai video ja selitä mitä olet tehnyt kuvassa.

Työssäoppimispäivän tapahtumia, joita haluat portfolioon olisi esim.

- 1) päivämäärä, kuvauspaikka, tehtävä ja yritys jossa työskentelet.
- 2) mikä tiekuljetus on kysymyksessä (katso lisää <http://www.kuljetusopas.com/kuljetus/tiekuljetukset/>)

pakettiautokuljetukset

- pienten tavaraerien lyhyen matkan jakelu- ja keräilykuljetukset

kuorma-autokuljetukset

- lyhyen matkan jakelu-, keräily-, maansiirto-, rakennusaine- yms. kuljetukset

- keskipitkän tai pitkän matkan kuljetukset, kun kuorma-autokuljetus on edullisin tai ainoa vaihtoehto
- raskaat ja säännölliset kuljetukset lyhyillä matkoilla

erikoiskuljetukset

Kuljetus tarvitsee erikoiskuljetusluvan, kun se ylittää normaaliliikenteelle sallitut mitta- ja/tai massarajat. Tyypillisiä erikoiskuljetuksia ovat jakamattomien esineiden, kuten koneiden, elementtien, rakennusten, nostureiden ja isojen tuotteiden, kuljetukset. Erikoiskuljetukset tulevat kyseeseen silloin, kun jakamatonta esinettä ei voida kohtuullisin kustannuksin tai vahingonvaaraa aiheuttamatta jakaa useampiin kuljetuksiin.

Pirkanmaan ELY-keskus myöntää kaikki erikoiskuljetusluvut Suomessa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Lähde <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/erikoiskuljetukset>

- 3) kuva/video päivän tapahtumasta ja kertomus, mitä olet tehnyt
- 4) oletko tehnyt tehtävän yksin vai ohjauksessa
- 5) mikä oli päivän mukavin/vaativin tehtävä
- 6) mitä olen oppinut tänään
- 7) mitä tekisin toisin, jos samanlainen tehtävä tulisi uudestaan?
- 8) saitko tarpeeksi ohjausta työhön vai jäikö jokin asia epäselväksi?
- 9) työn vaativuus, eli oliko työ vaikea vai helppo tai oliko työ tressaavaa, aikataulun pitäminen?
- 10) työsuojelulliset asiat (työ- ja lepoajat)
- 11) työnohjaajan nimi

Portfoliotehtäviä

Työssäoppimispaikassa voit tehdä seuraavanlaisia toiminnallisia tehtäviä. Ei toiminnallisiin voit hakea vastauksia ammattikirjallisuuksista.

Toiminnallinen

- ajoneuvon- ja kuormatilan mitat, ajoneuvon liikennekelpoisuus, ajolähtötarkastukset
- perävaunun kytkentä, vaihtolavan käsittely yms.
- kansainvälinen rahtikirja international waybill CMR, rahtikirja, lähetysten vastaanotto kuljetettavaksi (EDI- järjestelmä, GS1 merkintä, osoite/kolliosoitelaput mistä ja minne ?)
- reittisuunnittelu ja aikataulutus
- kuorman käsittely, sidonta ja varmentaminen
- ajoneuvon käsittely (peruutus lastauslaiturille yms.)
- asiakaspalvelutilanne
- lähetysten luovutus asiakkaalle ja kuittaus (ota selvää kenelle lähetysten saa luovuttaa)
- kuljetussuoritteiden laskutusasiat
- terminaalityöskentely huollot ja pesut
- varastotyöskentely (varaston virtaustyyppi?)
- trukin ja kuormausapulaitteiden käyttö (esim. lavakelmutuskone)
- huolintatoimi

Ei toiminnallinen

- rahdinkuljettajan vastuu
- työsuojelu/työaikalaki/ kuljetuksessa tarvittavat luvat
- vaarallisten aineiden sekä elintarvikkeiden kuljetus säännökset (mitä ei saa kuljettaa ko. kalustolla)
- sisäiset ja ulkoiset asiakkaat (yrittäjähenkisyys)

- kansainväliset toiminnot

**Kerää kaikki ammattipätevyysasiat (direktiivin mukainen ammattipätevyyskoulutus),
luvat, tutkinnot ja ajokorttiluokka.**

Liitä portfolioon oma CV ja työpaikkahakemus

Linkkejä itseopiskeluun:

<http://www.kuljetusopas.com>

<http://www.logistiikanmaailma.fi>

<http://www.ely-keskus.fi/web/ely/tavaraliikenne>